

Saimaan ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysala Lappeenranta
Sosiaalialan koulutusohjelma

Niina Putkonen & Anni Sartiala

**Arvoja yli rajojen
-Tutkimus Saimaan ammattikorkeakoulun
sosionomiopiskelijoiden arvoista**

TIIVISTELMÄ

Arvoja yli rajojen - Tutkimus Saimaan ammattikorkeakoulun sosionomi opiskelijoiden arvoista, 55 sivua, 2 liitettä
Saimaan ammattikorkeakoulu, Lappeenranta
Sosiaali- ja terveysala, sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö 2011
Ohjaaja: Yliopettaja Tuija Nummela, Saimaan ammattikorkeakoulu

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia Saimaan ammattikorkeakoulun sosiaalialan opiskelijoiden arvoja. Tutkimus on osa laajempaa tutkimusta, jossa yhteistyötaho tutkii Viipurin sosiaalialan opiskelijoiden arvoja. Tämän tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, mitkä ovat sosionomiopiskelijoiden arvot Lappeenrannassa ja kuinka opiskelu on vaikuttanut opiskelijoiden arvoihin. Lisäksi tutkittiin, miten sosionomiopiskelijoiden arvot sopivat yhteen sosiaalialalla vaadittavien arvojen kanssa. Opinnäytetyön teoreettisena viitekehystenä toimi Shalom H. Schwartzin arvoteoria. Teoriaosuudessa on käsitelty kulttuurin ja arvoihin liittyviä käsitteitä. Teoriassa on myös avattu Lappeenrannan ja Viipurin yhteistyö koulujen sosiaalialan koulutuksen sisältöä ja alan arvoja.

Aineiston keruu tapahtui Webropol- ohjelman avulla, joka toimi apuna kyselykaavakkeen luomisessa. Tutkimus on kvantitatiivinen, eli määrällinen, mutta se sisälsi myös kvalitatiivisen, eli laadullisen osion. Avoimien kysymysten avulla pyrittiin saamaan esille yksityiskohtaista ja kokemuksellista tietoa, jota määrällisessä kyselyssä ei pysty saavuttamaan. Opiskelijat vastasivat kyselyyn verkkokyselyn kautta. Tutkimuksen kohderyhmänä oli Saimaan ammattikorkeakoulun nuorisosteen ensimmäisen ja toisen vuoden sosionomiopiskelijat. Kysely lähetettiin 71 opiskelijalle, joista kyselyyn vastasi 21.

Kyselyn vastausten perusteella voidaan todeta, että opiskelijoiden vastaukset olivat määrällisen kyselyn osiossa melko yhdenmukaiset. Tuloksissa arvoalueiden pääulottuvuuksista nousee esiin itsensä ylittämisen ulottuvuus (universalismi ja hyväntahtoisuus). Kun taas itsensä korostamisen arvoulottuvuus (valta ja suoriutuminen) ei puolestaan saa niin paljon painoarvoa. Avoimet kysymykset toivat esille mielipide eroja kysymysten eri teemojen kohdalla. Yli puolet opiskelijoista kertoi opiskelun vaikuttaneen arvojen muuttumiseen. Suurin osa opiskelijoista oli sitä mieltä, että opiskelijan henkilökohtaiset arvot sopivat työssä vaadittavien arvojen kanssa yhteen. Ammatillisuutta käsittelevässä kyselyosiossa opiskelijoiden vastauksissa näkyi myös työhyvinvoinnin näkökulma ja oman rajallisuuden tunnistaminen auttamistyössä. Vastauksissa tuli esille myös omakohtaisia kehittämiskohteita. Turvallisuutta käsittelevässä osiossa suurin osa vastaajista piti yhteiskunnan turvallisuutta hyvänä. Impulsiivisten tekojen, kouluampumisten, rikollisuuden ja päihteiden käytön yleistymisen vuoksi opiskelijat kokevat silti turvattomuudentunteen lisääntyneen yhteiskunnassa.

Asiasanat: arvo, arvoteoria, kulttuuri, sosionomi, ammatti-identiteetti

ABSTRACT

Niina Putkonen & Anni Sartiala

Values crossing borders – The values of the students of social services at the Saimaa University of Applied Sciences, 55 pages, 2 appendices

Saimaa University of Applied Sciences, Lappeenranta

Health Care and Social Services, Degree Programme in Social Services

Bachelor's Thesis 2011

Instructor: Principal Lecturer Tuija Nummela, Saimaa University of Applied Sciences

The purpose of this study was to investigate the Saimaa University of Applied Sciences social services student values. This research is a part of a larger study, where the values of social work students in Vyborg are also investigated. The aim of this study was to produce information about the nature of the values of students in Lappeenranta, and how their education has possibly affected those values. It was also examined how the values of students in the social field are compatible with the required values of social work. The theoretical framework of the thesis was based on the values theory of Shalom H. Schwartz. Cultural and value issues were also handled in the theory part.

The Webropol-program was very helpful in collecting material, which worked as a helping hand while making the questionnaire. The research was quantitative, but included qualitative part. The aim of asking open questions was to get detailed and experimental information, which cannot be accomplished using a qualitative questionnaire. Students answered the questions by email. The target group was Saimaa University of Applied Sciences first and second year students in social services studies. The survey was targeted at 71 students, and there were 21 responses.

Results reveal that student answers were quite in line on the qualitative part, with the primary values being those related to universalism and benevolence, with little emphasis on personal power or accomplishment. The open questions brought out some differences in opinions between the questions in different themes. Over half of the students told that studying had an impact in changing values. Most of the students were of the opinion that their personal values were appropriate for meeting the requirements of the work. Professionalism in the student section of the questionnaire responses was also evident in view of well-being and self-identification of the limitations of relief work. The responses also revealed personal development targets. Most students in the safety section thought that our safety in society is good. Students also thought that impulsive actions, school shootings, rising criminality and use of intoxicants have had an effect on increasing feeling of insecurity in our society.

Keywords: Culture, Professional Identity, Student of Social Service, Values, Value Theory

Sisältö

1 Johdanto	4
2 Arvot.....	6
2.1 Arvoteorioita	6
2.2 Schwartzin arvoteoria.....	7
3 Sosiaalian koulutusjärjestelmä Suomessa ja Venäjällä.....	9
3.1 Saimaan ammattikorkeakoulu	9
3.2 Sosionomi koulutus Suomessa	10
3.3 Ammatinvalinta ja ammatti-identiteetin kehittyminen.....	11
3.4 Koulutusjärjestelmä Venäjällä	12
3.5 Sosiaalian koulutus Viipurissa	13
4 Kulttuurin käsite	14
4.1 Suomalaisuus	14
4.2 Suomalainen arvomaailma.....	15
4.3 Venäläisyys.....	16
4.4 Venäläinen arvomaailma.....	16
5 Tutkimuksen toteutus.....	17
5.1 Opinnäytetyön tavoitteet	17
5.2 Tutkimuskysymykset	18
5.3 Opinnäytetyön toteutus	18
6 Tutkimusmenetelmät ja aineistonkeruu.....	20
6.1 Aikaisemmat tutkimukset	20
6.2 Määrällinen ja laadullinen tutkimus	20
6.3 Aineistonkeruu	21
6.4 Webropol-ohjelma	22
6.5 Tulosten analyysi	22
6.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	23
7 Tutkimustulokset	24
7.1 Vastaajien ikäjakauma	25
7.2 Itsensä korostamisen arvoulottuvuus	26
7.3 Avoimuus muutoksille arvoulottuvuus	30
7.4 Itsensä ylittämisen arvoulottuvuus	33
7.5 Säilyttämisen arvoulottuvuus	37
8 Avoimet kysymykset.....	42
8.1 Opiskelu	42
8.2 Ammatillisuus.....	44
9 Yhteenvedo ja johtopäätökset.....	46
10 Pohdinta.....	49
KUVAT	52
KUVIOT.....	52
TAULUKOT	52
LÄHTEET	53

LIITTEET

Liite 1. Saatekirje

Liite 2. Kyselylomake

1 JOHDANTO

Venäjän läheisyys näkyy merkittävästi Etelä-Karjalassa, ja venäläiset ovatkin etenkin matkailun ja kaupan yrityksille tärkeä asiakasryhmä. Tästä kertoo myös vuonna 2009 Lappeenrannan ja Imatran yhteinen tax-free myynti, joka oli 45 miljoonaa euroa. Myynti oli kolmannes koko maan myynnistä, ja venäläisten yöpymisvuorokausia oli 144 000, ja maanteitse rajan ylittävien venäläisten määrä oli noin 5,3 miljoonaa. Etelä-Karjalassa asuu noin 3000 Venäjällä tai Neuvostoliitossa syntynyttä ihmistä. (Saimaan ammattikorkeakoulu.)

Venäjän kulttuurin erilaisuus ja moninaisuus sekä sen läheisyys herätti mielenkiinnon tarkastella sitä tässä opinnäytetyössä lähemmin. Tutkimuksessa halusimme laajentaa näkökulmaa nuorisostaasteen opiskelijoiden arvoja tutkittaessa toiseen kulttuuriin Venäjään. Rajan läheisyyden vuoksi koimme mielenkiintoiseksi valita Venäjällä asuvien nuorten opiskelijoiden arvomaailmaan tutustumisen. Yhteistyökumppaneiksi saimme Viipurin sosiaalialan opiskelijoita. Koemme, että aiheemme on ajankohtainen Lappeenrannassa, sillä naapurimaan kansalaisia näkyy katukuvassamme yhä lisääntyvissä määrin. Esimerkiksi vuoden 2006 lopussa Lappeenrannassa asuvasta, muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvasta väestöstä 62 % oli ilmoittanut äidinkielekseen venäjän (1388 henkilöä). (Lappeenrannan kaupunki.)

Toteutettava tutkimus on osa laajempaa hankeyhteistyötä. Saimaan AMK hallinnoi Hyvä nuoruus -hanketta, jonka tavoitteena oli lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin edistäminen. Tämän opinnäytetyön toteutimme yhteistyössä Viipurin akatemian kanssa. Yhteistyötaho tutkii viipurilaisten sosiaalialan opiskelijoiden arvoja, minkä vuoksi avaamme työssä Viipurin sosiaalialan koulutusjärjestelmän. Työssä tarkastelemme tutkimustuloksia Saimaan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden arvoista. Tutkimuksen teoriaosuudessa tuomme esille Venäjän ja Suomen kulttuurille ominaisia piirteitä ja avaamme sosiaalialan koulutusta sekä Lappeenrannassa että Viipurissa. Työssä esittelemme kulttuuriin ja arvoihin liittyviä käsitteitä sekä Schwartzin arvoteorian.

Sosiaalialalla on erityinen suhde ihmisoikeuksiin ja etiikkaan, ja näihin liittyvien

kysymysten pohjalta sosiaalityö on saanut alkunsa. Sosiaalialan työssä on keskeistä hyvän tekeminen, ihmisten auttaminen, puutteen ja kärsimyksen vähentäminen, muutos ja kehitys. Eettisyyden vaatimusta lisää ammattiasemaan usein liittyvä valta ja mahdollisuus olla vaikuttamassa asiakkaan elämään ja sitä kautta koko yhteiskuntaan. (Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia.) Koemme tärkeäksi tutkia opiskelijoiden arvoja ja sitä, miten he ovat sitoutuneet sosiaalialan arvoihin.

Pohdimme, että arvot näkyvät asenteissa ja näin myös sosiaalialan ammattilaisen työotteessa. Sosiaalialalla työvälineenä on oma persoona ja tärkeää onkin ammattilaisena tarkastella arvomaailmaansa muuttuvassa yhteiskunnassamme. Ammattilaisia on haastavaa saada työskentelemään eettisesti, jos eettisyys ei ole merkittävää heille yksilöinä tai ammattinsa edustajina (Juujärvi, Myyry & Pesso 2007, 48).

2 ARVOT

Arvot ovat opittuja, kulttuurisesti hyväksyttyjä elämää ohjaavia päämääriä. Niihin turvaudutaan usein vaikeissa tilanteissa, joissa rutiineista ei ole apua. Arvoille ja muille motiiveille on yhteistä se, että molemmissa on aina tieto ja tunne. Tiedollinen komponentti osoittaa suunnan, mihin halutaan mennä, kun tunnelaustaus puolestaan virittää halun päästä perille. Arvot omaksutaan elämän varrella, ja varhaisin oppi saadaan usein kotona ja koulussa. (Puohiniemi 2006, 8 -9.)

Ihmisen arvomaailma kehittyy ajan kuluessa ja arvokehitys on merkittävä osa sosialisatiota. Mittaava arvotutkimus on historialtaan nuori, noin 70 vuoden ikäinen. Se on laajentunut myöhemmin yksilön arvomaailman käsittelystä, yhteiskunnalliselle ja kulttuureja vertaileville tasoille saakka. (Puohiniemi 2006, 15, 28.)

Arvoihin liittyviä käsitteitä ovat myös piiloarvot, jotka ovat motiiveja, joista henkilö ei ole tietoinen. Piiloarvot vaikuttavat kuitenkin henkilön ajatteluun ja toimintaan. Usein piiloarvot ovat myös sosiaalisesti paheksuttavia tai negatiivisia arvoja, joita henkilö ei tahtoisi myöntää itsellään olevan. Asenteet ovat konkreettisia, kohde- ja tilannesidonnaisempia kuin arvot. Asenteet toimivat käytännössä arvojen ilmaisijana, ja ne tulevat esille valmiutena tunteenomaiseen käyttäytymiseen. (Mäkinen, Raatikainen, Rahikka & Saarnio, 2009, 178.)

2.1 Arvoteorioita

Kulttuurien välisten empiiristen arvotutkimusten edelläkävijöinä voidaan pitää IBM:n maailmanlaajuista organisaatiota tutkinutta Geert Hofstedeä, Ronald Inglehartia ja arvojen yleismaailmallista rakennetta todentamaan pyrkinyttä Shalom Schwartzia. He ovat olleet innoituksen kohde myös usealle muulle tutkijalle. (Mikkola 2003, 31.)

Arvotutkimuksen käsitteellisen ja empiirisen perustan tärkeimpinä kehittäjinä voidaan mahdollisesti pitää Kluckhohnia ja Rokeachia. Heidän työtään on jatkanut Schwartz eri tutkijakollegoidensa kanssa. Kluckhohn, Rokeach ja Schwartz ovat määritelleet arvon käsitteen lähes samalla tavalla. Joka kertoo siitä, että

tutkijat ovat arvoa määritellessään tukeutuneet toistensa näkemyksiin. (Mikkola 2003, 32.)

Rokeachin mukaan arvo on muuttumaton uskomus siitä, että jokin elämän päämäärä tai menettelytapa on sosiaalisesti tai henkilökohtaisesti parempi johonkin toiseen verrattuna. Hänen oletuksenaan on, että yksilöillä arvojen määrä on melko pieni ja että kaikilla ihmisillä on samankaltaiset arvot. Ne näkyvät vain eriasteisina. Erilaisin perustein Rokeach arvioi aikuisella ihmisellä olevan noin 18 itseisarvoa ja välinearvoja paljon näitä enemmän. (Mikkola 2003, 33.)

Hollantilainen kulttuurien välisen vuorovaikutuksen tutkija Hofsteden mallissa eri kulttuureja voidaan yhdistää kulttuurisen erilaisuuden ja samankaltaisuuden mukaan. Kulttuuriulottuvuuksia hänen mallissaan on viisi; valtaetäisyys, individualismi/kollektiivisuus, maskuliinisuus/feminiinisyys, epävarmuuden välttäminen sekä aikakäsitys. (Parikka 2007, 16–18.)

Hofstedin jaottelua käytetään paljon, ja hänen mallinsa on auttanut ymmärtämään mahdollisia yhteentörmäyksiä ja väärinkäsityksiä, joita monikulttuurisessa yhteiskunnassa esiintyy (Järvinen, Tontti, Lindblom-Ylänne, Niemelä & Päivänsalo, 2009, 141).

2.2 Schwartzin arvoteoria

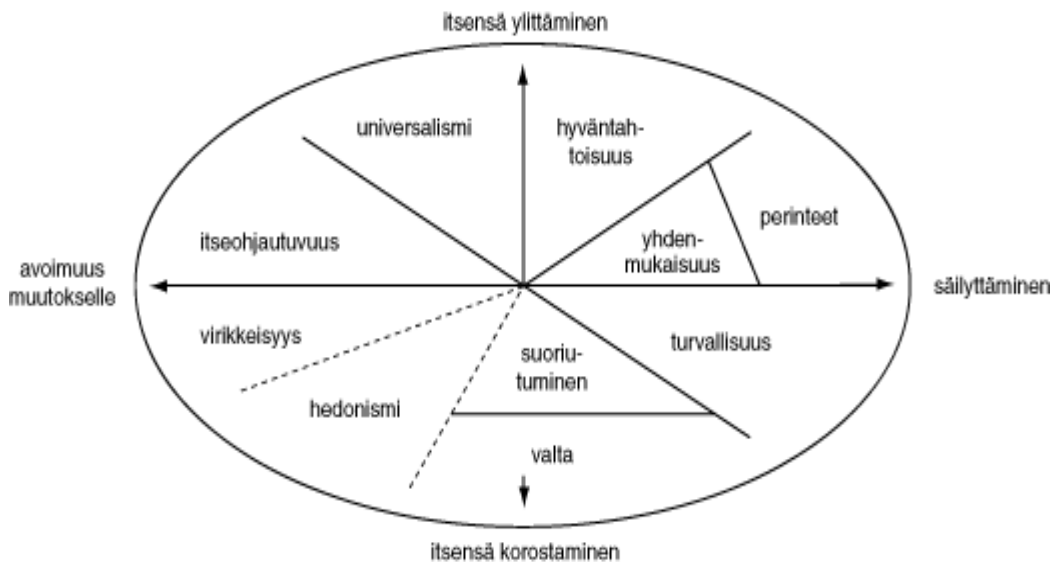
Psykologian professori Schwartz on ensimmäinen arvotutkija, joka on kehittänyt empiirisesti testattavissa olevan universaalin, eri kulttuureissa pätevän arvoteorian. Hänen keskeinen oivalluksensa oli se, että arvot liittyvät toisiinsa ollen joko toisiinsa täydentäviä tai keskenään konfliktissa. Schwartz kiteytti tämän kahdeksi selkeäksi teoriaksi, joista ensimmäinen käsittelee arvoja yksilöiden ja toinen kulttuurien tasolla. Schwartzin yksilöiden arvoja käsittelevä teoria koostuu kymmenestä arvosta ja kulttuuristen arvo-orientaatioiden teoria seitsemästä arvosta. Molempia teorioita on testattu yli 70 eri kulttuurissa. (Puohiniemi 2010.)

Schwartzin yksilöiden arvoja käsittelevä teoria pitää sisällään kymmenen perus arvoa sekä kaksi esimerkkiä, jotka kuvaavat arvon sisältöä. Seuraavassa tulevat esille nämä arvot:

- valta (arvovalta, varakkuus)
- suoriutuminen (menestys, kunnianhimo)
- hedonismi (mielihyvä, elämästä nauttiminen)
- virikkeisyys (jännittävä elämä, vaihteleva elämä)
- itseohjautuvuus (luovuus, riippumattomuus)
- universalismi (sosiaalinen oikeudenmukaisuus, tasa-arvo)
- hyväntahtoisuus (avuliaisuus, uskollisuus)
- perinteet (uskoon pitäytyminen, nöyryys)
- yhdenmukaisuus (tottelevaisuus, vanhempien kunnioitus)
- turvallisuus (kansallinen turvallisuus, yhteiskunnan järjestyneisyys)

(Schwartz 2005, 218.)

Schwartzin teoriassa arvot sijoittuvat kaksiulotteiseen kokonaisuuteen, jonka pääulottuvuudet ovat avoimuus muutokselle *versus* säilyttäminen sekä itsensä korostaminen *versus* itsensä ylittäminen. Avoimuus muutokselle -ulottuvuudessa korostuvat itsenäinen ajattelu ja toiminta sekä virikkeitä tarjoava elämä. Itsensä korostaminen -ulottuvuuden tuovat esiin onnistumisen, menestyksen ja nautinnon. Säilyttäminen ja itsensä ylittäminen -ulottuvuudet painottavat kollektiivisia intressejä. Nämä edellä mainitut arvojen pääulottuvuudet jakautuvat kymmeneen arvoalueeseen. Kuhunkin arvoalueeseen kuuluu yksittäisiä arvoja, joiden merkitykset ovat lähellä toisiaan. (Pohjanheimo, 2005, 240.) Seuraavassa arvokehässä tulevat ilmi arvoalueiden sijoittuminen kehässä.

(Kuva 1. Schwartzin arvokehä. Pohjanheimo, 2010)

Schwartzin arvoteorian pohjana on arvojen määrittäminen yleisluontoisiksi tavoiteltaviksi asiantiloiksi, jotka ihminen voi laittaa henkilökohtaiseen paremmuusjärjestykseen ja jotka ohjaavat hänen valintojaan. Schwartzin lähtökohtana on ollut yhteisöjen ja ihmisten tarpeet. Teoriassa arvot luokitellaan sen mukaisesti, minkälaisia yleisiä tarpeita tai päämääriä ne palvelevat. Oletuksena on, että arvoja kuvaavilla sanoilla on lähes sama merkitys eri kulttuureissa ja kielissä. Teoria asettaa myös oletuksen, että arvoluokkien suhteet ovat kaikissa kulttuureissa samat. Oletus arvojen rakenteen yleismaailmallisuudesta perustuu ajatukseen, että eri kulttuurista huolimatta sosiaaliset, inhimilliset ja yhteiskunnalliset tarpeet ovat samoja kaikissa. (Helkama 1997, 250.)

3 SOSIAALIALAN KOULUTUSJÄRJESTELMÄ LAPPEENRANNASSA JA VIIPURISSA

3.1 Saimaan ammattikorkeakoulu

Saimaan ammattikorkeakoulussa on 3000 opiskelijaa ja sen henkilöstömäärä on noin 300. Saimaan ammattikorkeakoulu toimii sekä Imatralla että Lappeenrannassa, ja sieltä valmistuu vuosittain noin 500 opiskelijaa. Opiskelijat jakautu-

vat aloittain seuraavasti: opiskelijoista opiskelee tekniikassa 39 %, sosiaali- ja terveysalalla 26 %, liiketaloudessa 21 %, hotelli- ja ravintola-alalla 9 % ja kuvataiteessa 5 %. Lappeenrannassa ja Imatralla on mahdollista opiskella 18 ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutusohjelmassa, joista neljä on täysin englanninkielisiä. Saimaan ammattikorkeakoulu on aktiivinen myös kansainvälisesti, ja opiskelijoilla on mahdollisuus lähteä ulkomaille vaihtoon, esimerkiksi Venäjälle, Yhdysvaltoihin, Kiinaan, Malesiaan, Baltian maihin sekä Länsi-Eurooppaan. (Saimaan ammattikorkeakoulu.)

Sosionomikoulutuksen sisältö on suunniteltu yhteistyössä alan ammattilaisten kanssa. Pyrkimys on, että koulutus vastaa työelämän tarpeisiin ja työn toimintatapojen muutospaineisiin. Saimaan ammattikorkeakoulussa on nostettu esille etenkin venäläisen kulttuurin ja rajaseudun kysymysten ymmärtämisen tärkeys. Saimaan ammattikorkeakoulu on sitoutunut vastuullisuuteen, avoimuuteen, kehittävään kumppanuuteen, ammattitaitoisuuteen, yhteisöllisyyteen sekä työn iloon. Motto kuuluukin seuraavasti: *yhdessä olemme enemmän*. (Saimaan ammattikorkeakoulu.)

3.2 Sosionomikoulutus Suomessa

Sosionomi AMK -tutkinto on ollut vuodesta 2006 lähtien kestoaltaan 3,5 vuotta (210 opintopistettä). Sosiaalialan korkeakoulutusta on mahdollista opiskella 22 eri oppilaitoksessa Suomessa. Pohjakoulutukseksi soveltuu lukion oppimäärä, ylioppilastutkinto tai opistotason sosiaali- ja terveysalan koulutus tai toisen asteen tutkinto. Koulutus muodostuu perus- ja ammattiopinnoista. Valmistumisen jälkeen sosionomi voi työskennellä sosiaalialan asiantuntijatehtävissä ja yrittäjänä sekä vaikuttaa oman ammattialansa ja työnsä kehittämiseen. (Mäkinen ym. 2009, 14.)

Sosionomikoulutus antaa valmiuksia työskennellä erilaisissa sosiaalialan - ja yhteiskunnallisissa tehtävissä. Tehtävät edistävät yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen sosiaalista turvallisuutta ja osallisuutta sekä asiakkaan sosiaalista toimintakykyä. Sosionomin tulee sisäistää sosiaalialan arvot ja ammattieettiset periaatteet sekä sitoutua työskentelemään niiden mukaisesti. Sosiaalialan työssä

keskeistä ovat puutteen ja kärsimyksen lieventäminen, hyvän tekeminen, ihmisten auttaminen, muutos ja kehitys. (Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia.)

Sosiaalialantyössä kohdataan tilanteita, joissa esiintyy erilaisia poliittisia, moraalisia ja taloudellisia vaatimuksia sekä monimutkaisia eri lakien yhdistelmiä. Eettinen harkinta on keskeinen osa ammattikäytäntöä. Sosiaalialantyössä kohtaa usein haastavia kysymyksiä, joihin ei ole löydettävissä selkeää vastausta mistään laista, säännöstä tai ohjeesta. Ammattieettinen pohdinta on erilaisten arvoristiriitojen välistä tasapainoilua. Sosionomi tarvitsee siinä yleistä käsitystä eettisistä teorioista, lainsäädännön tuntemista sekä ammattieettisiä ohjeita ja periaatteita. Ammattietiikkaa tarvitaan tämän vuoksi. (Mäkinen ym.181,183.)

3.3 Ammatinvalinta ja ammatti-identiteetin kehittyminen

Ammatinvalintaa voidaan tarkastella arvovalintana. Ammatilliseen kasvuun on katsottu kuuluvan taito tutkia omia henkilökohtaisia arvoja, ajatuksia, asenteita sekä muutoksen sietokyky. Valikoitumisteorian mukaan ihminen pyrkii valikoitumaan ammattiin, joka vastaa hänen motiivejaan, arvojaan ja intressejään. Arvovalintojen ohella myös mielikuvat vaikuttavat ammatinvalintaan. (Mäkinen ym. 2009, 24.)

Arvot ohjaavat henkilön valintoja ja näkyvät käyttäytymisessä. Arvot näkyvät ammattitaitoisen asiantuntijan työotteessa. Arvojen tunnistaminen opintojen alkuvaiheessa on merkittävää, sillä se auttaa opiskelijaa matkalla ammatilliseen asiantuntijuuteen lisäten hänen itsetuntemustaan. (Mäkinen ym. 2009, 25.)

Identiteetillä tarkoitetaan yksilön ymmärrystä siitä, kuka hän on. Ammatti-identiteetillä puolestaan tarkoitetaan yksilön käsitystä ja ymmärrystä omasta ammatillisuudestaan ja siitä, kuinka hän näkee itsensä ammattilaisena. Yksilö pohtii itseään suhteessa ammattiinsa. Ammatillinen kasvu etenee vaihe vaiheelta. Kehitys on ajoittain hidasta ja ajoittain nopeaa. Harjoittelujen kautta opiskelijalle muodostuu henkilökohtainen tapa tehdä sosiaalialan työtä sosionomina. (Mäkinen ym. 2009, 33-34,55.)

Persoonallinen ammatti-identiteetti kasvaa lopulta työvuosien myötä. Se pitää sisällään yksilön ihmiskäsityksen, uskomukset, arvot, tiedot ja taidot. Tämä tulee esille osana työyhteisöä. Sosionomin työtä voidaan kuvata ”asiakkaan rinnalla kulkemiseksi”, jolloin työntekijän itsetuntemus on merkittävässä asemassa. (Mäkinen ym. 2009, 37, 55.)

3.4 Koulutusjärjestelmä Venäjällä

Venäjällä koulutus on suuressa arvossa ja sitä pidetään menestyksen takeena. Opettajan asema on Venäjällä keskeisempi kuin suomalaisessa koulussa. Opettajan auktoriteettia ei ole asetettu kyseenalaiseksi siinä määrin kuin Suomessa, johon on vaikuttanut neuvostoaikainen koulujärjestelmä. Suuren valtaetäisyyden maissa ja kollektiivisen ajattelun kulttuureille on ominaista opettajan vahva auktoriteetti. (Parikka 2007, 355,358,360.)

1990-luvulta lähtien Venäjän korkeakoulujärjestelmä on kokenut monia uudistuksia. Aikaisempaa hallinnollisesti keskitettyä järjestelmää on vähitellen korvattu uudella järjestelmällä, joka antaa päätäntävaltaa myös enemmän oppilaitoksille. Samalla on luotu pohja maksullisille koulutusohjelmille ja yksityisille koululaitoksille. (Parikka 2007, 363–364.)

Korkeakoulujen luokitusjärjestelmän mukaan korkeakoulut jaetaan kolmeen ryhmään; yliopistot, akatemit ja instituutit. Akatemit eroavat yliopistoista siten, että ne tarjoavat koulutusta vain yhdellä päälinjalla, esimerkiksi musiikissa tai taiteessa. Instituutti on akatemian tai yliopiston osasto, joka tarjoaa koulutusta eri ammattialoilla. Kolme korkeakoulutyyppiä on pääsyvaatimuksiltaan, akateemisilta standardeiltaan ja tutkinnoiltaan samanarvoisia. (Parikka 2007, 364.)

Suomen koulukulttuurissa on näkyvillä enemmän opetusmenetelmällistä vapautta; uusia opetustyyliä ja -muotoja kokeillaan aktiivisesti. Venäjällä on kaaвамaisempi opetustyyli ja siellä korostetaan vahvasti tieteen perusteiden osaamista, hahmottamista ja teoreettisen ajattelutavan kehittämistä. Suomen peruskouluissa painotetaan puolestaan tiedon soveltamista ja käytännöllisten taitojen kehittämistä. (Parikka 2007, 359.)

3.5 Sosiaalialan koulutus Viipurissa

Konsultoimme sähköpostitse tulkin avustamana yhteistyökumppanimme Viipurin filiaalın sosiaalishallinnon laitoksen dosenttia Marina Krasnojarovaa. Akatemian virallinen nimi on nykyisin Venäjän presidentin alainen kansantalouden ja julkishallinnon akademia Viipurin filiaali. Filiaali on toiminut Viipurissa vuodesta 1993. Akatemiaan pääsee opiskelemaan, kun on suorittanut yleisen keskkoulutuksen, joka koostuu 11 luokasta. Opintojen kesto akatemiassa on viisi vuotta ja opiskelijoita on noin 1000.

Opettaja Krasnojarova kertoo, että sosiaalialan opiskelijat opiskelevat valtion- ja kunnallishallinnon koulutusohjelmassa, jossa suuntautumisvaihtoehtona on valtiollinen talouden säätely. Muita akatemian koulutusohjelmia ovat tulli-, rahoitus- ja luottokoulutus. Krasnojarova kuvailee koulutusohjelman pitävän sisällään valtion-, oikeustieteen- ja kunnallishallinnon perusteita, talous- ja hallintoteoriaa, resurssihallintaa, yleis- ja sosiaalipsykologiaa sekä etiikkaa. Sosiaalialalta valmistuneen virallinen nimitys on päällikkö (manager).

Krasnojarovan mukaan sosiaalialalta valmistuneiden tulevia työpaikkoja on valtion ja kunnan rakenteissa. Viipurin ja Leningradin alueen hallinto tuo monelle työpaikan. Työpaikkoja löytyy myös kunnan laitoksista, tullista, verotoimistoista ja pankeista. Myös pienet ja keskisuuret yritykset, julkiset organisaatiot ja koulutuslaitokset työllistävät sosiaalialalta valmistuneita. Sosiaalialan työntekijät käsittelevät työssään valtion toimintaan ja kehitykseen sekä alueellisen ja kunnallisen tason koulutukseen liittyviä asioita sekä haasteita. Työnkuvaan kuuluvat myös yhteiskunnan ja ihmisen väliseen kanssakäymiseen liittyvien haasteiden ja asioiden käsittely. Ammatin arvoja ovat lakien noudattaminen, vastuullisuus, hyvä sietokyky, yhteiskunnan palveleminen, isänmaallisuus, ihmisrakkaus ja armeliaisuus.

Krasnojarovan mukaan työmarkkinoilla tilanne on hyvä. Akademia on Viipurissa arvostettu korkeakoulu ja noin 40 % valmistuneista sijoittuu yritysmaailmaan. Kukaan heiltä valmistunut ei ole ilmoittautunut työvoimatoimistoon työttömäksi. (Krasnojarova, 2011.)

4 KULTTUURIN KÄSITE

Elinympäristömme ja koko ympäröivä yhteiskunta ovat osa kulttuuria. Kulttuuri on opittua, ja se koostuu asioista, joita ihmiset ovat historiansa kautta oppineet tekemään, uskomaan ja arvostamaan. Ihminen kasvatetaan oman kulttuurinsa jäseneksi. Tätä voidaan kuvailla sosialisatioprosessin kautta, jossa yksilö omaksuu kulttuurille ominaisia arvoja, normeja ja käyttäytymismalleja. Kulttuuri on kehys, jonka kautta yksilö tulkitsee maailmaa, mikä vaikuttaa yksilön arjen toimiin. Huolimatta samasta kulttuuritaustasta, ihmiset eivät kuitenkaan ole yksi yhtenäinen ryhmä, vaan erilaiset elämäkokemukset muokkaavat heidän maailmankuvaansa. Yksilöt kokevat kulttuuriryhmäänsä kuulumisen eri tavoilla. (Räty 2002, 42- 43.)

Jokaisella yksilöllä on ainutlaatuinen kokemusmaailma, geneettinen tausta ja persoonallisuus, jotka vaikuttavat yhteiskunnassa esiintyviin eroihin yksilöiden henkilökohtaisissa arvoissa. Kokonaisuutena kulttuuri muuttuu hitaasti. (Schwartz 2011, 13, 23.) Muutokseen vaikuttaa ihmisten- ja kulttuurienvälinen kanssakäyminen. Kulttuurin muutosta ei voida arvioida absoluuttisesti joko myönteiseksi tai kielteiseksi asiaksi. (Räty 2002, 44.)

Ihmisten mielissä on elänyt kautta aikojen käsitys siitä, että jokaisella kansalla on omat psykososiaaliset erityispiirteensä ja arvojen järjestelmänsä. Kansanluonteen pohjana on sosiaalinen ja historiallinen tausta, ”kulttuurinen muisti”, joka on jokaisella kansalaisella. (Vihavainen 2006, 114.)

4.1 Suomalaisuus

Suomalaisuus voi merkitä eri asioita eri ihmisille. Elintapojemme muutokseen ovat vaikuttaneet kansainvälinen vuorovaikutus ja tiedotusvälineiden yleistyminen. Mielikuva tyypillisestä suomalaisuudesta ja suomalaisesta elästä kuitenkin vahvana. Historialliset tekijät ovat vaikuttaneet suomalaisten kansalliseen itsetuntoon. Historia on saanut suomalaiset arvostamaan itsenäisyyttä. Suomen historia, talvisota ja itsenäistyminen ilmentävät itseensä luottavaa ja arvostavaa kansaa. Suomalaiset kokevat luonnon voimanlähteeksi ja merkitykselliseksi. Suomalaista sisua ovat kasvattaneet maatalouden harjoittaminen ja karut ym-

päristöolosuhteet. Suomalaisessa kulttuurissa työ on saanut itseisarvon ja sillä ansaitaan yhteiskunnallista arvostusta. Yhtenä hyvinvoinnin mittarina pidetään toiminnan määrää. (Räty 2002, 49- 50.)

Suomalaisille ominaisia piirteitä ovat tunteiden ilmaisemisen vaikeus, ujous ja arkuus. Suomalaiset vieroksuvat puhua liikaa niin henkilökohtaisissa kuin julkisissa yhteyksissä. Vaatimattomuutta pidetään hyveenä, sillä itsensä esille tuominen on huonoa käytöstä. (Räty 2002, 49 -50.) Suomalaisessa kulttuurissa korostuu voimakkaasti tasa-arvon, harmonian, älyllisen itsenäisyyden ja kohtuullisesti tunne autonomian arvostaminen (Schwartz 2011, 36).

4.2 Suomalainen arvomaailma

Turvallisuus, hyväntahtoisuus, universalismi ja yhdenmukaisuus ovat pysyneet vuodesta toiseen suomalaisten arvojen suosiossa. Vuodesta 1970-luvulta lähtien ovat suomalaisten merkittävimmät elämää ohjaavat periaatteet pysyneet lähes samankaltaisina. Suomalaisten vähiten arvostettuina arvoalueina ovat olleet valta, perinteet sekä suoriutumista ja virikkeitä korostava arvoalue. (Pohjanheimo 2005, 245 – 247.)

Nuoremman sukupolven kohdalla vaihtelun ja jännityksen sekä vaihtelun ja vallinnan mahdollisuuksien arvostukset ovat kasvaneet. Myös itsenäisyys korostuu nuorten arvoissa. Muutosmyönteisyyteen vaikuttavat sukupolvi, ikä ja koulutustaso. Keskimääräinen koulutustaso on nuorempien sukupolvien kohdalla vanhempia korkeampi, mikä kuvaa parhaiten muutokseen suhtautumista. Koulutus lisää valmiuksia uusien asioiden hahmottamiseen ja oppimiseen, mikä lisää kykyä sietää epävarmuutta ja muutoksia. Muutosvalmiutta nuorilla kasvattaa lisäksi se, että useat vanhemmille sukupolville uudet ja opeteltavat asiat ovat olleet osa nuorten kasvuympäristöä. (Pohjanheimo 2005, 247- 248.)

4.3 Venäläisyys

Venäjä on laajaan asuttu ja monikansallinen maa, jossa on yli 160 kansaa. Maassa on hallitseva isovenäläinen kulttuuriperinne; venäläiset ovat valtion peruskansa, venäjän kieli ja enemmiltä osin myös venäläinen kulttuuri ja kansan-

perinne ovat Venäjän eri kansoja yhdistäviä siltoja. Ison- Venäjän populaatiota ja Keski-Venäjän aluetta tarkastellessa on havaittavissa, että kieli ja kulttuuri vaihtelevat kyseisellä alueella paljon. Perinteinen venäläisyys jakautuu etnisesti ainakin kolmeen variaatioon: eteläiseen, keskiseen ja pohjoiseen. (Vihavainen 2006, 70,137.)

Venäläisen kansanluonteen ominaisina piirteinä on nähty olevan kollektiivisuus, tapa ratkoa ongelmia yhdessä ja tapa toimia joukkona (Vihavainen 2006, 114). Venäjän asiantuntija Esa Seppänen kuvailee venäläistä *emotionaaliseksi, ihmisläheiseksi, herkkänahkaiseksi impulssi-ihmiseksi, vieraanvaraiseksi isännäksi, laidasta laitaan jarruitta huristelevaksi äärimmäisyysihmiseksi, nöyränkärsivälliseksi, sitkeäksi patriootiksi, haaveilevaksi utopistiksi, alistuvaksi, taikauskoiseksi fatalistiksi ja ajan tuhlariksi.* (Seppänen 2002, 63.)

Venäläisten perheen käsite on laaja-alaisempi kuin suomalaisten. Venäjällä perheeseen kuuluvat usein vanhempien ja lasten lisäksi myös isovanhemmat. Isovanhemmat osallistuvat usein paljon perheen elämään ja venäläisille on tavallista myös asua isovanhempiensa kanssa. Uuden asunnon ostaminen on suurelle osalle kansasta liian kallista. Perhesuhteiden järjestelmä pohjautuu patriarkaalisiin perinteisiin, ajanjaksoihin, jolloin isoisä ja isoäiti olivat auktoriteetteja, kun talopojat asuivat suurperheissä. (Vihavainen 2006, 129- 130.)

Venäjällä on vanha kansanviisaus: *Koko perhe paikalla - sielukin paikalla*, jolla tarkoitetaan sukua, laajempaa ihmisten liittoa (Seppänen 2002,159).

4.4 Venäläinen arvomaailma

Venäjällä arvomaailma on muutoksessa, ja siellä on lisääntynyt aineellisen menestyksen arvostus, joka on tehnyt siitä yhä enemmän maskuliinisin arvoin toimivan maan. Rikkauden ja menestyksen tavoittelemisen on juurtunut nuoreen sukupolveenkin. Tähän on myötävaikuttanut media, ja nuoria vetää puoleensa kuluttaminen yhä lisääntyvissä määrin. Omaisuuden ja ostovoiman perusteella määräytyy arvostus, kuten maailmassa muuallakin. (Parikka 2007, 40- 41.) Media, etenkin televisio, on omaksunut amerikkalaisen popkulttuurin ihanteita ja tapoja, joita venäläinen nuoriso kiinnostuneena seuraa arjessaan (Vihavainen

2006, 126).

5 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

5.1 Opinnäytetyön tavoitteet

Opinnäytetyössämme on ollut tavoitteena tuottaa tietoa Lappeenrannassa ja Viipurissa sosiaalialaa opiskelevien arvoista. Saatuja tuloksia olemme peilanneet Schwartzin teoriaan, joka on toiminut työn pohjalla. Tavoitteenamme on tuoda tietoa myös venäjän kulttuurin piirteistä ja koulutusjärjestelmästä. Vertailevaa näkökulmaa olemme tuoneet Venäjään ja sen sosiaalialan koulutusjärjestelmään esittelemällä Suomen kulttuurille ominaisia piirteitä ja sosiaalialan koulutusjärjestelmää. Samalla tavoitteena on luoda arvokeskustelua ja ammatillista pohdintaa. Päämääränä on tuottaa tietoa tutkimuksen avulla myös siitä, kuinka opiskelijat kokevat yhteiskuntaan liittyvät asiat. Avoimien kysymysten avulla saimme yksityiskohtaisempaa tietoa opiskelijoiden henkilökohtaisista arvoista ja koemme, että opiskelijoiden ajatukset välittyvät paremmin.

Tavoitteena oli saada mahdollisimman kattava vastausprosentti kyselyssämme, jotta se loisi hyvät edellytykset johtopäätöksiin ja analyysin tekemiselle, mikä mahdollistaisi sen, että opiskelijoiden arvomaailmasta saadaan realistinen kuva. Opinnäytetyön tekeminen on ollut alusta alkaen oppimatka tutkimuksen tekemiseen.

Työssä meillä oli henkilökohtaisia päämääriä, joita halusimme saavuttaa. Venäjän kulttuuriin tutustuminen herätti koko prosessin aikana monenlaisia tunteita sekä ajatuksia. Tutkimusprosessi on lisännyt entisestään mielenkiintoa eri kulttuurien välisiä eroavaisuuksia kohtaan. Koemme tulevassa työssämme sosiaalialalla tarvitsevamme ymmärrystä muita kulttuureja kohtaan. Erityisesti venäläisyys näkyy Etelä-Karjalassa sosiaalialan eri kentillä vahvasti. Tutkimuksen tavoitteena on tuoda tietoa kaikille niille, jotka kokevat tämänkaltaisen tiedon hyödylliseksi. Tavoitteenamme on ollut tarkastella kriittisesti omaa suvaitsevaisuutta ja arvolähtökohtia. Tämän kautta halusimme lisätä ymmärrystä omaa toimintaa ja työskentelytapaa kohtaan. Samalla pyrkimyksenä on ollut tuoda esille työtä ohjaavia arvoja. Tutkimuksen päämääränä on ollut tuottaa tietoa siitä, mit-

kä ovat sosionomien arvot Lappeenrannassa osana kokonaistutkimusta, jossa yhteistyökumppanimme tutkii viipurilaisten sosiaalialan opiskelijoiden arvoja.

5.2 Tutkimuskysymykset

Tutkimuskysymyksinä olivat:

1. Miten opiskelu on vaikuttanut opiskelijoiden arvoihin?
2. Miten sosionomiopiskelijoiden arvot sopivat yhteen sosiaalialalla vaadittavien arvojen kanssa?

5.3 Opinnäytetyön toteutus

Opinnäytetyön aloitimme keväällä 2010. Kun määrittelimme aiheen, alkoi yhteistyö Viipurin sosiaalialan oppilaitoksen kanssa. Ensimmäinen kosketuspinta Venäjän kulttuuriin oli 24.5.2010, jolloin oli Viipurissa ensimmäinen yhteistyöpalaveri. Tapaamisessa olivat mukana työmme ohjaava opettaja Tuija Nummela ja tulkki Jaana Toivola. Tulkki toimi kommunikoinnin tukena. Yhteistyöpalaverissa määriteltiin yhteistyön kuvioita ja tavoitteita. Yhteistyökumppaneiksi saimme Viipurin oppilaitoksesta sosiaalialan opiskelijoita, jotka opiskelevat vastaavaa alaa Venäjällä kuin mitä me opiskelemme Suomessa.

Toinen yhteistyöpalaveri pidettiin Saimaan ammattikorkeakoulussa 25.8.2010, ja siinä oli mukana opiskelijoiden ja opettajamme lisäksi Viipurin koulun opettaja. Tässä palaverissa muotoutui kohderyhmä tarkemmin sekä taustateoria, jonka pohjalta aloitimme tutkimusta muodostamaan.

Tutkimuslupaa edellytetään aina tutkittaessa jonkin organisaation toimintaa tai jäseniä. Lupaa haetaan yleensä yksikön johtajalta, jonka alaisuudessa olevaa toimintaa tutkitaan. (Kuula 2006, 264.) Tutkimuksen toteuttamista varten haimme tutkimuslupaa.

Opinnäytetyömme on määrällinen tutkimus, joka toteutettiin kyselyn avulla. Tutkimuksessa on lisäksi laadullinen osio, jossa avoimien kysymysten avulla vastaaja saa mahdollisuuden sanoa, mitä hänellä on todella mielessään.

Tutkimus sisältää sekä avoimia että suljettuja kysymyksiä. Avoimet kysymykset eivät ehdota vastauksia, niiden avulla voi saada selville, mikä on keskeistä tai tärkeää vastaajan ajattelussa. Lisäksi se osoittaa vastaajan asiaan liittyvien tunteiden voimakkuuden. Monivalintakysymysten etuja ovat vastauksien helppo vertailu. Monivalintakysymykset tuottavat vastauksia, joita on helpompi analysoida ja käsitellä tietokoneella. Monivalintatyypiset kysymykset sitovat vastaajan valmiiksi rakennettuihin vaihtoehtoihin. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2007, 196.)

Kyselylomaketta lähdimme suunnittelemaan keväällä 2011, ja ennen varsinaista kyselykaavaketta oli kaksi työversiota. Yhteistyökumppanimme, Viipurin akatemian sosiaalialan opiskelija Anastasia Dmitrieva oli kehittelemässä kyselylomakkeen sisältöä kanssamme. Kyselykaavakkeen kysymykset muodostimme Schwartzin arvoja koskevan teorian mukaan.

Schwartzin teoria rakentuu yhdestätoista arvoalueesta, jotka kukin sisältävät yksittäisiä arvoja. Tutkimuksessa jätimme henkisyys-arvoalue pois kyselystä, koska henkisyys arvoalue ei kuulu Schwartzin alkuperäiseen malliin. Henkisyyden merkitys on erilainen eri kulttuureista kerätyissä aineistoissa. Schwartzin arvomalli on hyödyllinen työväline, sillä se auttaa ymmärtämään arvojen vaikutusta ihmisen käyttäytymiseen ja jäsentämään arvojen välisiä suhteita. (Juujärvi ym. 2007, 40.)

Lähetimme kyselyn sähköisesti keväällä 2011 sosiaalialan opiskelijoille Lappeenrannassa. Opiskelijoilla oli kuukausi aikaa vastata kyselyyn. Kohderyhmänä olivat ensimmäisen ja toisen vuoden sosionomiopiskelijat Saimaan ammattikorkeakoulusta. Samansisältöinen kysely on toteutettu myös Viipurissa.

6 TUTKIMUSMENETELMÄT JA AINEISTONKERUU

6.1 Aikaisemmat tutkimukset

Aikaisempaa tutkimustietoa sosionomiopiskelijoiden arvoista emme havainneet juurikaan olevan, jossa olisi tuotu esille myös vertailevaa näkökulmaa esille vieraaseen kulttuuriin nähden. Aikaisempia arvotutkimuksia, joihin tutustuimme, oli esimerkiksi Oulun seudun ammattikorkeakoulu opiskelijan Martti Ainosen opinäytetyö. Hänen tutkimuksensa sisältö sivusi työtämme. Hänen tarkoituksenaan on ollut kuvata lähihoitaja- ja sosionomiopiskelijoiden arvoja. Ainonen halusi erityisesti selvittää tuliko opiskelijoiden vastauksissa esille niitä arvotavoitteita, joita sosiaalialan koulutuksessa on tavoitteena edistää. Lisäksi hän halusi selvittää tuliko näissä vastauksissa eroja lyhyemmän ja pidemmän aikaa opiskelleiden välillä. Tutkimusmenetelmänä Ainonen käytti kyselyä, jonka hän suoritti opiskelijoille ja joka rakentui Schwartzin arvoteorian pohjalle. Tutkimuksen tuloksissa tuli esille opiskelijoiden välisiä eroja esimerkiksi iän, koulutusasteen sekä opiskeluvuosienkin perusteella. Kyselyn vastauksista Ainonen sai viitteitä, että koulutuksella voidaan edistää sosiaalialalle tärkeitä arvotavoitteita. Pidempään opiskelevilla oli havaittavissa vähäisempää sosiaalialalle vastakkaisten arvojen arvostusta. (Ainonen 2004.)

6.2 Määrällinen ja laadullinen tutkimus

Tässä tutkimuksessa yhdistyy määrällinen, eli kvantitatiivinen, ja laadullinen, eli kvalitatiivinen lähestymistapa. Määrällisessä tutkimuksessa on keskeistä erilaiset luokittelut, vertailut, syy- ja seuraussuhteet. Lisäksi siihen sisältyy monipuolisesti erilaisia tilastollisia ja laskennallisia analyysimenetelmiä. Laadullisen tutkimuksen vastakohtana on pidetty määrällistä, eli kvantitatiivista tutkimusta, jossa kohdetta kuvataan ja tulkitaan numeroiden ja tilastojen avulla. Laadullinen, eli kvalitatiivinen tutkimus, on menetelmäsuuntaus, jossa tavoitteena on ymmärtää tutkittavan kohteen ominaisuuksia, laatua ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti. Laadullista tutkimusta voi toteuttaa erilaisilla menetelmillä. Yhteisiä ominaisuuksia näissä menetelmissä on esimerkiksi ilmaisuun ja kieleen sekä kohteen tarkoitukseen ja merkitykseen liittyvät näkökulmat. (Lähdesmäki, Hurme, Koski-

maa, Mikkola & Himberg 2009.)

Vaikka määrällisen ja laadullisen tutkimussuuntauksen eroja korostetaankin, voidaan molempia käyttää samassa tutkimuksessa. Molemmilla menetelmäsuuntauksilla voidaan ilmaista eri tavoin samoja tutkimuskohteita. (Lähdesmäki ym. 2009.)

6.3 Aineistonkeruu

Tutkimusaineiston hankinnassa perinteisiä aineistonkeruutapoja muistuttavat eniten sähköpostikyselyjen, verkkolomakkeiden, sähköpostihaastattelujen tai kirjoituspyyntöjen käyttö. Internet toimii tässä yhteydessä ensisijaisesti teknisenä aineistonkeruuvälineenä. (Kuula 2006, 174.)

Tässä työssä tiedonkeruun välineenä hyödynsimme Webropol-ohjelmaa, jonka avulla loimme ja toteutimme varsinaisen kyselyn. Ohjelman käyttöä koskeva koulutus oli 26.8.2010, jossa saimme yleistä tietoa ohjelmasta sekä kyselykaavakkeiden laatimisesta. Sähköinen kyselykaavake oli helppo laatia ja toteuttaa Webropol-ohjelman avulla. Webropol-kyselykaavakkeen vastaamiseen opiskelija tarvitsee sähköpostiosoitteen. Koimme ohjelman koko tutkimuksen ajan helpokäyttöisenä, koska tulokset ovat nopeasti sekä selkeästi tulkittavissa.

Sähköpostikyselyjen ja -haastattelujen hyödyllisyydestä ja eduista otettiin selvää. Etuina voidaan pitää sitä, että mahdolliset haittatekijät vähenevät verkkokyselyissä kuin esimerkiksi haastattelun avulla toteutettavassa tutkimuksessa. Tutkijan ja haastateltavan etninen tausta, sukupuoli sekä ikä eivät ole läsnä määrittämässä vuorovaikutusta yhtä voimakkaasti kuin välittömässä kohtaamisessa. (Kuula 2006, 174.)

Verkkolomake tutkimukset antavat usein suuremman vastausprosentin kuin perinteinen postilomake, mikäli vastaajaryhmä on verkon kautta tavoitettavissa. Vastausprosentti on kuitenkin yksi tutkimuksen luotettavuutta ilmaiseva tekijä. Saatekirjeen merkitys on tärkeä, sillä sen perusteella vastaaja voi motivoitua kyselyyn vastaamiseen tai puolestaan hylätä koko kyselyn. Hyvin laaditulla saatekirjeellä voi herättää kiinnostuksen vastaajassa ja näin vaikuttaa vastausten

luotettavuuteen. (Vehkalahti 2008, 44,48.)

Tutkimuksesta ja aineiston keruusta annettu informaatio on asiakirja, johon kyselyyn osallistujat voivat tukeutua antaessaan tietojansa ja mielipiteitänsä tutkimuksen käyttöä varten. (Kuula 2006, 122.) Kyselyn lähetimme kohderyhmälle keväällä 2011 saatekirjeen kera. Saatekirjeessä tuli esille etukäteistietoa kyselystä, jossa kuvasimme tarkemmin kyselyn sisältöä.

6.4 Webropol-ohjelma

Webropol palvelun avulla voi kerätä tietoa tutkimuksiin sähköisesti eri sidosryhmiltä. Webropol-peruspalvelun avulla voi valmistella kyselylomakkeet Word-työkalulla, josta löytyy editointimahdollisuudet. Wordilla tehty kyselylomake siirretään Webropol peruspalveluun jatkotyöstöä varten. Webropolin tavoitteena on auttaa ja tukea yhteisöjä keräämään tietoa sidosryhmiltään ja jalostamaan kerätty tieto ymmärrykseksi ja osaamiseksi. Sen käyttö ei ole riippuvainen asiakkaan sijainnista, organisaation kokoluokasta tai toimialasta. Webropolilla on Suomen lisäksi omat toimipisteet Ruotsissa, Saksassa, Iso-Britanniassa, Singaporessa ja Indonesiassa. Käyttäjiä ohjelmalla on 40 000. (Webropol Oy.)

6.5 Tulosten analyysi

Sisällönanalyysissä tutkimusaineistoa havainnoidaan yhtäläisyyksiä ja eroja etsien ja lopuksi tiivistäen aineiston sisältöä. Tutkimusaineistoina voivat olla esimerkiksi päiväkirjat, haastattelut, keskustelut ja puheet. Sisällönanalyysin tavoitteena on luoda tiivistetty kuvaus tutkittavasta kohteesta. Samalla pyrki- myksenä on liittää tulokset kohdeilmiöstä laajempaan kontekstiin ja aiheesta tehtyihin muihin tutkimistuloksiin. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 105.)

Määrällisen tutkimusaineiston tulokset tuotiin esille taulukoiden ja numeerisen kuvaamisen avulla. Webropol-ohjelma toimi tiedon keruun ja analyysin välineenä. Ohjelma listasi ja laski vastausprosentit kustakin arvoalueesta erikseen. Ohjelma teki yhteenvedon sekä tilastollisista vastauksista että avoimien kysymys-

ten vastauksista. Ohjelma tilastoi tulokset myös Microsoft Excel ohjelman taulukoihin. Tulokset ovat olleet helposti analysoitavassa muodossa. Lisäksi määrällisen ja laadullisen aineiston tuloksia avasimme sanallisesti ja kuvaillen. Koemme molempien lähestymistapojen tukevan toisiaan työssä.

Avoimet kysymykset olemme käyneet läpi sisällönanalyysin avulla, jossa on etsitty yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia. Opiskelijoiden vastauksista nousevat keskeiset ajatukset on teemoiteltu ja luokiteltu. Tämän jälkeen ryhmittelimme tulokset ja lopuksi muodostimme teemoista yläluokkia. Ryanin ja Bernardin mukaan dokumenttien sisältöä selvitetään ja kuvataan alkuperäisenä. Tekstin sanat luokitellaan samaan luokkaan tarkoituksen, seurauksen, merkityksen tai yhteyden perusteella. (Jeronen 2003, Ryanin & Bernardin 2000, 769–793 mukaan.)

Teoriaosuudessa havainnollistamme opiskelijoiden ajatuksia lainattuja sitaatteja esiin tuomalla. Sitaatit toimivat esimerkkeinä toistuvista ja yhteneväisistä mielipiteistä, joita halusimme nostaa esille. Numeroimme opiskelijoiden vastaukset, sillä koemme sen olevan selkeämpää lukijalle. Tällä on pyritty lisäksi huomioimaan anonymiteetin säilyminen.

6.6 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuksen peruslähtökohtana on ihmisarvon kunnioittaminen. Itsemääräämisoikeutta kunnioitetaan antamalla henkilöille mahdollisuus päättää haluavatko he osallistua tutkimukseen. (Hirsjärvi ym. 2007, 25.) Kaikilla kyselyyn vastanneilla säilyi anonymiteetti, sillä opiskelijat vastasivat kyselyyn ilman henkilötietoja. Kuitenkin pohdimme, että miesopiskelija olisi ollut melko helppo tunnistaa, mikäli olisi vastannut kyselyyn. Naisvaltaisella alalla miesopiskelijoita on määrällisesti vähemmän. Pohdimme myös, onko helppo tunnistettavuus sekä määrällisesti vähemmistönä oleminen mahdollisesti vaikuttanut miesopiskelijoiden vastaushalukkuuteen, koska naisopiskelijoiden vastausprosentti oli 100.

Kyselymme vastausprosentti oli 30. Tutkimuksemme tulokset edustavat vain osaa sosionomiopiskelijoiden arvoista, eivätkä nähtävillä olevat tulokset edusta kaikkien sosiaalialan opiskelijoiden arvoja.

Koemme aihealueemme olevan yleinen ja ajankohtainen, koska arvot koskettavat kaikkia. Vaikka aihealueemme on henkilökohtainen, ajattelemme, ettei se kuitenkaan ole arkaluontoinen, mikä vaatisi tiettyjä erityistoimenpiteitä tutkimusta tehtäessä. Sähköisesti tehdyssä kyselyssä ihminen voi mahdollisesti kokea helpommaksi mielipiteensä ilmaisemisen, sillä siinä ei henkilöidy samalla tavoin kuin esimerkiksi haastattelussa. Vastaaminen voi tuntua turvallisemmalta ja suojatummalta. Kuulan mukaan sähköisen viestinnän avulla tuotettava tutkimusaineiston kerääminen ei poikkea tietosuojan ja tutkimusetiikan suhteen postikyselystä tai esimerkiksi perinteisestä teemahaastattelusta. Perustuslaki on määritellyt luottamuksellisesta viestinnästä, ja se koskee myös sähköpostia sekä muuta sähköistä viestiliikennettä. (Kuula 2006, 175.)

Opinnäytetyömme alkuvaiheessa pohdimme tutkimuksemme luotettavuuskysymyksiä liittyen Lappeenrannassa toteutettavan tutkimuksen kohderyhmän valintaa. Kohderyhmämme valikoitui luontevasti, sillä koemme ensimmäisen ja toisen vuosikurssin opiskelijoiden olevan sopiva ryhmä. Heillä opiskelu on juuri siinä vaiheessa, että ammatilliset arvot ovat muotoutumassa. Lisäksi harjoittelujen kautta sosiaalialan työkenttä on tullut tutummaksi. Luotettavuuteen vaikuttaa antamien vastausten rehellisyys, toisin sanoen se, ovatko opiskelijat vastanneet todella niin kuin ovat ajatelleet. Vastaajat ovat voineet myös haluta antaa tietyn kuvan arvoistaan sosiaalialan opiskelijoina. Pohdimme, ovatko kyselyyn vastanneet ymmärtäneet kysymyksemme niin kuin olemme ne tarkoittaneet. Kysymysten asettelulla on voinut olla vaikutusta kysymyksen sisällön hahmottamiseen. Tiedostamme, että eri käsitteillä voi olla jokaiselle henkilökohtainen merkitys, esimerkiksi eri arvot voivat herättää sisältökohtaisesti eri merkityksiä yksilöille. Kuitenkin tutkimukseen osallistuminen on ollut vapaaehtoista, joten pohdimme, että kyselyyn vastanneiden motiivit ovat olleet aitoja.

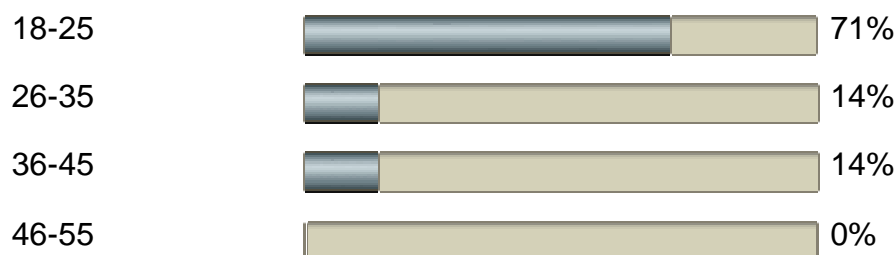
7 TUTKIMUSTULOKSET

Kyselymme pohjautui Schwartzin yksilöiden arvoja käsittelevään teoriaan. Avasimme siinä teoriaan pohjautuvat arvot yksityiskohtaisemmin, jotta vastan-

neille selviää, mitä kukin arvo pitää sisällään. Kysely sisälsi sekä avoimia että monivalintakysymyksiä. Arvon sisällön pohjalta muodostimme kysymykset kuhunkin arvoalueeseen liittyen. Kysymyksien sisällön kohdistimme sosiaalialaan ja opiskelijoiden henkilökohtaisiin mielipiteisiin ja ajatuksiin arvoista. Seuraavassa selvitetään tutkimusten tuloksia.

Lähetimme kyselyn ensimmäisen ja toisen vuoden Lappeenrannan sosionomiopiskelijoiden ryhmienohjaajille sähköpostitse. Sähköpostin liitteenä oli saattekirje sekä linkki varsinaiseen kyselyyn. Ryhmienohjaajat välittivät viestin ja tiedon kyselystä opiskelijoilleen. Kohderyhmä koostui Saimaan ammattikorkeakoulun 71 sosionomiopiskelijasta, josta kyselyyn vastasi 21 henkilöä. Vastanneista kaikki olivat naisia. Ensimmäisen vuoden opiskelijoita oli 14 ja toisen vuoden opiskelijoita oli 6. Yksi vastaajista ei ilmoittanut luokkatasoaan.

7.1 Vastaajien ikäjakauma

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma.

Vastanneista 71 %:lla oli sosionomin opiskelupaikkaa edeltävä koulutus lukio. Opiskelijoista 23 %:lla vastanneista oli ammattikoulusta valmistuneita. Lopuilla vastanneista oli edeltävänä koulutuksena yliopisto tai ammattikorkeakoulu. Kaikkiin monivalintakysymyksiin vastasivat kaikki 21 opiskelijaa.

7.2 Itsensä korostamisen arvoulottuvuus (valta, suoriutuminen, hedonismi)

Vallan arvostamisella mielletään yhteiskunnallisen arvovallan ja maineen pyrkimystä. Tavoitteena on hallita ihmisiä ja asioita. Arvona valta pyrkii auktoriteettiaseman saavuttamiseen, säilyttämiseen sekä varakkuuteen. (Helsingin Yliopisto.) Vastaajat arvioivat kysymykset asteikolla 1-5.

Taulukko 1. Vallan arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lainkaan tärkeää.
Kuinka tärkeänä pidät vallankäyttöä työssäsi?	0 %	9 %	22 %	<u>59 %</u>	9 %
Miten tärkeää sinulle on olla vastuullinen ja neuvoa muita ihmisiä?	23 %	<u>57 %</u>	4 %	9 %	4 %

Monivalintakysymyksissä valtaa piti työssään hieman tärkeänä 59 % opiskelijaa, 22 % opiskelijaa ei osannut sanoa, 9 % opiskelijoista ei pitänyt lainkaan tärkeänä vallankäyttöä työssään, ja 9 % piti valtaa melko tärkeänä.

Valta arvoalueeseen kuuluva kysymys, joka liittyi muiden ihmisten neuvomiseen ja vastuullisuuteen, toi esille, että 57 % opiskelijoista piti vastuullisuutta ja muiden neuvomista melko tärkeänä. Opiskelijoista puolestaan 23 % piti vastuullisuutta ja muiden ihmisten neuvontaa todella tärkeänä.

Eri ammattilaisten rooleihin kuuluu erilaisia velvollisuuksia ja oikeuksia. Esimerkiksi auktoriteetti viittaa siihen, kuinka paljon valtaa työntekijä mieltää omaavansa työssään ja kuinka paljon valtaa omalla ammatilla on. (Juujärvi ym. 2007, 45.) Sosiaalialalla keskeinen kysymys on, kenellä on valtaa ja miten valtaa käytetään. Tärkeää olisi kiinnittää huomiota, että työntekijät käyttävät työssään valtaansa vastuullisesti ja humanisti. (Mäkinen ym. 2009, 133.)

Vastaukset osoittavat, että suurin osa opiskelijoista kokee valtaan liittyvät asiat tärkeinä. Pohdimme syitä vastausten hajontaan, joka tuli ensimmäisessä kysymyksessä esille. Voiko vastausten hajonta johtua esimerkiksi vallan käytön mieltämisenä negatiivisena tai epämiellyttävänä asiana? Mietimme vallankäytön olevan välttämätöntä sosiaalialan työssä. Filosofi Kari Turusen mukaan vallan tiedostaminen on vastenmielistä, osittain siksi, että sillä on huono kaiku. Valtaa on pidetty epäihanteellisena toimintana, joka toimii demokratian ja vapauden vastakohtana. Valta on kuitenkin sekä välttämätön että suurelta osin myönteinen ilmiö. (Turunen 1997, 281.) Sosiaalialantyössä yhdistyy usein tuen ja kontrollin elementtejä. Esimerkiksi lastensuojelussa tai päihdehuollossa kontrollin elementit ovat työssä selkeästi havaittavissa. Kontrollia voidaan harjoittaa tukemalla ja vahvistamalla asiakkaan vastuullisuutta omasta toiminnastaan. Tuen ja kontrollin yhdistäminen vaatii taitoa työntekijältä. (Kananoja, Lähteinen, Marjamäki, Laiho, Sarvimäki, Karjalainen & Seppänen, 2007, 110.) Kaikissa päätöksentekojen yhteyksissä käytetään valtaa tavalla tai toisella. Usein valtamotiivi mielletään kielteiseksi, vaikka usein se aktivoi ihmistä ja saa hänet vaikuttamaan asioihin. (Peltomaa & Ahlqvist, 2008, 19.)

Pohdimme, haluaako opiskelija nähdä itsensä valtaa käyttävässä asemassa, jossa hän vaikuttaa päätöksillään toisten elämään, ja onko vallankäyttö suhteutettu realistisesti sosiaalialan työssä käytettävään valtaan. Juujärven mukaan aloittelevalla opiskelijalla ei välttämättä ole täysin selkeää kuvaa siitä, millaisia ominaisuuksia, velvollisuuksia, asenteita ja käyttäytymismalleja ammattilaisen toimintaan mielletään kuuluvaksi (Juujärvi ym. 2007, 45).

Suoriutumisen arvoaluetta määrittelee ympäristön normien mukainen menestyminen ja kyvykkyyden osoittaminen. Tavoitteena on saavuttaa ympäristön hyväksyntä tuomalla edellä mainittuja asioita esille ympäristön hyväksymällä tavalla. (Helsingin Yliopisto.) Vastaajat arvioivat kysymykset asteikolla 1- 5 sen mukaan, kuinka tärkeinä he pitivät kysymykseen liittyviä asioita.

Taulukko 2. Suoriutumisen arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lain- kaan tärkeää
Minulle on tärkeää olla kunnianhimoinen ja eteenpäin pyrkivä.	9 %	<u>52 %</u>	4 %	23 %	9 %
Pidän tärkeänä sitä, että minulla on vaikutusvaltaa asioihin ja ihmisiin.	4 %	<u>40 %</u>	22 %	31 %	0 %

Väite, joka koski kuinka tärkeää vastaajalle on olla kunnianhimoinen ja eteenpäinpyrkivä toi esille, että yli puolet vastaajista piti kyseisiä ominaisuuksia melko tärkeinä. Todella tärkeänä piti 9 %, hieman tärkeänä 23 % ei lainkaan tärkeänä 9 % vastanneista.

Seuraava kysymys koski vaikutusvaltaa asioihin ja ihmisiin. Suurin osa opiskelijoista piti melko tärkeänä, että heillä on vaikutusvaltaa ihmisiin ja asioihin. Opiskelijoista 31 % piti kyseistä asiaa hieman tärkeänä, 4 % todella tärkeänä sekä 22 % ei osannut sanoa. Suoriutumista koskevassa osiossa opiskelijoiden vastauksissa nousi esille vaikutusvallan kohdalla samanlaista hajontaa kuin valta kyselyosiossa. Pohdimmekin, mieltävätkö opiskelijat vallan käytön eettisesti epämukavana asiana vai ajattelevatko opiskelijat ihmisten auttamisen ja kohtaamisen merkittäväksi, jolloin vallankäyttöä ja ihmisten elämään vaikuttamista ei mielletä tärkeimmäksi asiaksi. Suurin osa opiskelijoista kuitenkin näkee vallankäytön työhön kuuluvaksi, mikä osoittaa realistisuutta tulevien ammattilaisten ajatuksista tulevaa ammattia kohtaan.

Hedonismin arvoalue pitää sisällään elämästä nauttimisen erilaiset muodot. Ihmisen perustarpeisiin kuuluu nautinnonhalu. Yksilön oletetaan luontaisesti pyrkivän kohti mielihyvää. (Helsingin Yliopisto.) Pyysimme opiskelijoita arvotta-

maan erilaisia asioita tärkeysjärjestykseen asteikolla 1-5 sen mukaan, kuinka tärkeänä he pitivät niitä omassa elämässään

Taulukko 3. Hedonismin arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lain- kaan tärkeää
Minulle on tärkeää nauttia elämästä mm. sukupuolisuus, ruoka, vapaa-aika.	<u>66 %</u>	33 %	0 %	0 %	0 %
En pidä tärkeänä hemmotella itseäni.	0 %	<u>27 %</u>	<u>27 %</u>	22 %	22 %
Opiskelemani ala on minulle erittäin tärkeää.	42 %	<u>52 %</u>	0 %	4 %	0 %

Ensimmäinen väite liittyi elämästä nauttimiseen, johon kuului muun muassa ruoasta, sukupuolisuudesta ja vapaa-ajasta nauttiminen. Opiskelijat olivat lähes yksimielisiä elämästä nauttimisesta, sillä suurin osa vastaajista piti asiaa todella tärkeänä. Opiskelijoista 33 % piti sitä melko tärkeänä.

Seuraava väite koski itsensä hemmottelun tärkeyttä. Vastaukset jakautuivat melko tasaisesti. Vastanneista 27 % piti itsensä hemmottelua melko tärkeänä ja saman verran opiskelijoista ei osannut sanoa. Hieman tärkeänä hemmottelua piti 22 % ja ei lainkaan tärkeänä 22 %. Viimeinen väite koski sosiaalialan tärkeyttä ja opiskelijoista 42 % piti sitä todella tärkeänä ja 52 % piti sitä melko tärkeänä. Elämästä nauttiminen koettiin opiskelijoiden keskuudessa tärkeäksi. Pohdimme kyvyn nauttia elämästä tukevan opiskelua ja myöhemmin työssä jaksamista.

Eniten mielenkiintoa herätti itsensä hemmottelua koskeva kysymys, jossa tuli esille paljon hajontaa. Pohdimmekin, että hajontaan on voinut vaikuttaa hemmottelun käsitteen sekä hedonismin väitteen ”en pidä tärkeänä hemmotella it-

seäni” hahmottaminen. Tämä kyseinen väite oli muista poikkeavasti aseteltu muihin väittämiin nähden. Pohdimme, voisiko hajonta selittyä tämän vuoksi.

Opiskelu sosiaalialalla oli monelle tärkeää ja johtopäätöksenä tästä voidaan havaita, että motivaatio alalla opiskeluun on korkea. Motivaatioon ovat yhteydessä minäkäsitys, toiminnan haasteellisuus, uteliaisuus, palkitsevuus ja toimintaan liitetty mielenkiinto sekä mielekkyyden kokemus (Peltomaa ym.2008, 15).

7.3 Avoimuus muutoksille arvoulottuvuus (vaihtelunhalu, itseohjautuvuus)

Vaihtelunhalun arvoalueeseen kuuluvat jännityksen, uusien kokemuksien ja haasteiden etsiminen. Ihmisen perustarpeisiin on oletettu kuuluvan saada vaihtelua elämässään, mikä edesauttaa aktivaatiotason pysymisen tarpeeksi korkealla. (Helsingin Yliopisto.) Pyysimme opiskelijoita arvioimaan jälleen asteikolla 1- 5, kuinka tärkeänä he pitävät vaihtelunhaluun liittyviä asioita.

Taulukko 4. Vaihtelunhalun arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lainkaan tärkeää
Pääsen toteuttamaan itseäni elämässäni ja tekemään erilaisia asioita.	33 %	<u>61 %</u>	4 %	0 %	0 %
Kohtaan elämässäni yllätyksiä ja uusia haasteita.	14 %	<u>57 %</u>	4 %	23 %	0 %

Vaihtelunhaluun liittyvä ensimmäinen väittämä koski itsensä toteuttamista ja mahdollisuutta tehdä erilaisia asioita. Opiskelijoista 61 % arvioi itsensä toteuttamisen melko tärkeäksi elämässään ja vastaajista 33 % arvioi vaihtelunhalun merkityksen todella tärkeäksi.

Viimeinen väittämä tässä arvoalueessa liittyi uusien haasteiden ja yllätyksien

kohtaamiseen elämässä. Opiskelijoista 59 % koki tämän melko tärkeäksi, 23 % todella tärkeäksi ja 11 % hieman tärkeäksi. Johtopäätöksenä vastauksista voidaan havaita, että opiskelijat arvostavat vaihtelunhaluun liittyviä asioita elämässään. Mahdollisuutta kokea uusia asioita, vastaanottaa haasteita, kuvaa ajattelutapaa, mikä on eteenpäin vievää ja tukee ammatillista kasvua.

Itseohjautuvuuden arvoalueeseen kuuluvat ajattelun vapaus ja itsenäinen toiminta. Tähän kuuluvat luovuus, omien valintojen tekeminen sekä tutkiminen. Tämä pohjautuu tarpeeseen ottaa ympäristö hallintaan, pyrkiä onnistumiseen sekä olla itsenäinen suhteessa muihin. (Helsingin Yliopisto.) Vastaaajia pyydettiin jälleen arvioimaan asteikolla 1-5, kuinka tärkeänä he pitivät itseohjautuvuuteen liittyviä arvoja henkilökohtaisessa elämässään.

Taulukko 5. Itseohjautuvuuden arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lain- kaan tärkeää
Vapaus (toiminnan ja ajattelun vapaus)	<u>71 %</u>	28 %	0 %	0 %	0 %
Luovuus (omaperäisyys, mielikuvitus)	33 %	<u>66 %</u>	0 %	0 %	0 %
Riippumaton (itseensä luottava, itseriittäinen)	18 %	<u>59 %</u>	13 %	9 %	0 %
Omia tavoitteita valitseva	<u>47 %</u>	<u>47 %</u>	0 %	4 %	0 %
Uteliias (kaikesta kiinnostunut, tutkiva)	19 %	<u>66 %</u>	9 %	4 %	0 %

Todella tärkeänä vapautta piti vastanneista 71 % ja opiskelijoista 28 % piti melko tärkeänä. Luovuuden koki melko tärkeänä 66 % opiskelijoista ja todella tärkeänä sitä piti 33 %. Riippumattomuuden arvoa piti melko tärkeänä 59 % opiskelijoista ja 18 % puolestaan todella tärkeänä. Henkilökohtaisten tavoitteiden valitsemisen koki 47 % opiskelijoista todella sekä melko tärkeänä. Uteliaisuus

näkyi vastauksissa niin, että opiskelijoista 66 % piti sitä melko tärkeänä. Vastanneista 19 % arvioi uteliaisuuden todella tärkeäksi.

Pyysimme opiskelijoita vastaamaan vielä saman arvoalueen kysymykseen hieman eri näkökulmasta. Vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1- 5, kuinka tärkeänä he pitivät tulevassa työssään vapautta, luovuutta, riippumattomuutta, omien tavoitteiden valitsemista sekä uteliaisuutta.

Taulukko 6. Itseohjautuvuuden arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lain- kaan tärkeää
Vapaus (toiminnan ja ajattelun vapaus)	14 %	<u>76 %</u>	4 %	4 %	0 %
Luovuus (omaperäisyys, mielikuvitus)	14 %	<u>66 %</u>	4 %	14 %	0 %
Riippumaton (itseensä luottava, itseriittäinen)	13 %	<u>52 %</u>	17 %	17 %	0 %
Omia tavoitteita valitseva (omien pyrkimysten valikoiminen)	19 %	<u>47 %</u>	9 %	23 %	0 %
Utelias (kaikesta kiinnostunut, tutkiva)	23 %	<u>66 %</u>	0 %	9 %	0 %

Todella tärkeänä vapautta piti 14 % opiskelijoista ja 76 % koki sen melko tärkeänä. Luovuutta piti melko tärkeänä 66 % vastanneista ja todella tärkeänä sitä piti 14 %. Riippumattomuuden arvoa piti melko tärkeänä 52 % opiskelijoista, 13 % piti sitä todella tärkeänä ja hieman tärkeänä 17 %. Henkilökohtaisten tavoitteiden valitsemisen koki 47 % vastanneista melko tärkeäksi ja todella tärkeäksi sen koki 19 %. Uteliaisuus näkyi vastauksissa niin, että 66 % vastanneista piti sitä melko tärkeänä. Opiskelijoista 23 % arvioi uteliaisuuden todella tärkeäksi ja hieman tärkeäksi puolestaan 9 % vastanneista.

Kokonaisuudessaan tämän arvoalueen kysymyksistä käy ilmi, että henkilökohtaisessa elämässä opiskelijat pitävät itseohjautuvuuteen kuuluvia asioita tärkei-

nä. Hajontaa esiintyi samassa kysymyksessä, joka koski tulevaa työelämää. Pohdimme, voiko hajonta selittyä sillä, että sosiaalialan työssä keskeistä on verkostojen ja erilaisten asiantuntijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. Usein työntekijä ei voi pelkästään itsenäisesti vaikuttaa asioihin ja niitä koskeviin päätöksiin. Kokonaisuudessaan havaitsimme, että opiskelijoilla on hyvin yhdenmukaiset ajatukset tämän arvoalueen väittämistä.

7.4 Itsensä ylittämisen arvoulottuvuus (universalismi, hyväntahtoisuus)

Universalismin arvoalueessa on keskeistä kaikkien ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin arvostaminen. Olennaista on ottaa myös huomioon muiden ihmisten hyvinvointi ja olla tietoinen luonnonvarojen niukkuudesta. (Helsingin Yliopisto.) Vastajat arvioivat kysymyksiä asteikolla 1- 5, sen mukaan, kuinka tärkeänä he pitivät universalismiin liittyviä arvon sisältöjä.

Taulukko 7. Universalismin arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lainkaan tärkeää
Pidän tärkeänä, että kaikilla ihmisillä on yhtäläiset oikeudet.	<u>81 %</u>	19 %	0 %	0 %	0 %
Minulle on tärkeää pitää heikompiensaisten puolia.	<u>66 %</u>	33 %	0 %	0 %	0 %
Suvaitsevaisuus erilaisia uskomuksia ja ajatuksia kohtaan on minulle tärkeää.	38 %	<u>52 %</u>	0 %	9 %	0 %
Minulle olisi tärkeää, että maailmassa ei olisi ristiriitoja ja maailmassa vallitsisi rauha.	42 %	<u>52 %</u>	4 %	0 %	0 %

Vastanneista 81 % piti todella tärkeänä sitä, että kaikilla ihmisillä on yhtäläiset oikeudet. Vastanneista 19 % koki yhtäläiset oikeudet melko tärkeäksi. Heikompiensaisten puolien pitäminen koettiin todella tärkeäksi, sillä vastaajista 66 % oli sitä mieltä. Loput vastaajista, 33 % kokivat sen melko tärkeäksi. Suvaitsevai-

suus erilaisia uskomuksia ja ajatuksia kohtaan koettiin melko tärkeäksi, sillä 52 %:n vastanneista oli sitä mieltä. Opiskelijoista 38 % koki suvaitsevaisuuden todella tärkeäksi ja hieman tärkeäksi 9 %. Väite, joka koski maailmassa vallitsevaa rauhaa ja ristiriidattomuutta, toi esille, että 52 % opiskelijoista koki sen melko tärkeäksi asiaksi. Opiskelijoista 42 % koki sen todella tärkeäksi.

Havaitsimme, että opiskelijat pitävät tärkeinä samankaltaisia arvoja kuin mitä sosiaalialalla vaaditaan. On tärkeää, että opiskelijat kokevat heikompiensaisten puolien pitämisen sekä suvaitsevaisuuden erilaisia uskomuksia ja ajatuksia kohtaan tärkeänä. Kananojan mukaan sosiaalityön asiakkaina on koko ajan enemmän ihmisiä, joiden etninen tausta, kulttuuri ja siihen liittyvät arvot, normit, tavat ja tottumukset eroavat suomalaisesta kulttuurista. Asiakkaiden kulttuuritaustojen tiedostaminen ja ymmärtäminen ja niiden huomioonottaminen käytännön työskentelyssä osoittaa asiakkaan arvostamista ja työn onnistumisen kannalta se on tärkeää. Sosiaalityön arvot vaativat asettumista heikomman puolelle, mutta yhteisesti sovittuja pelisääntöjä ei voi kiertää eikä muiden ihmisten oikeuksia myöskään sivuttaa. Kokonaisuudessaan eettisesti hyvä käytäntö kunnioittaa jokaisen ihmisen arvoa ja ainutlaatuisuutta. (Kananoja ym. 2007, 101.)

Hyväntahtoisuuden arvoalueeseen kuuluu läheisistä ihmisistä huolehtiminen arjen kanssakäymisessä. Tavoitteena on ihmisten hyvinvoinnin kasvattaminen. (Helsingin Yliopisto.) Vastaajat arvioivat hyväntahtoisuuteen liittyviä kysymyksiä asteikolla 1- 5 sen mukaan, kuinka tärkeänä he pitivät siihen liittyviä asioita.

Taulukko 8. Hyväntahtoisuuden arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lainkaan tärkeää
Uskollisuus (uskollinen ystäville, ryhmälle)	<u>77 %</u>	18 %	4 %	0 %	0 %
Rehellisyys (aitous, vilpittömyys)	<u>85 %</u>	14 %	0 %	0 %	0 %
Avuliaisuus (toisten hyvinvoinnin vuoksi työskentelevä)	<u>66 %</u>	33 %	0 %	0 %	0 %
Vastuullisuus (luotettava)	<u>72 %</u>	27 %	0 %	0 %	0 %
Anteeksiantava (halukas antamaan muille anteeksi)	<u>40 %</u>	<u>40 %</u>	13 %	4 %	0 %

Uskollisuuden arvo koettiin vastaajien keskuudessa todella tärkeänä, koska sitä mieltä oli 77 % vastanneista. Melko tärkeänä uskollisuutta piti 18 % opiskelijoista. Rehellisyyden arvo koettiin tärkeäksi asiaksi, vastaajista 85 % oli sitä mieltä sekä melko tärkeänä sitä piti 14 %. Avuliaisuutta pidettiin 66 % opiskelijoiden keskuudessa todella tärkeänä asiana ja melko tärkeänä sitä piti 33 %. Vastuullisuutta ja luotettavuutta arvostettiin vastaajien keskuudessa todella tärkeäksi asiaksi, sillä 72 % vastanneista oli sitä mieltä. Melko tärkeänä vastuullisuutta ja luotettavuutta piti puolestaan 27 % vastaajista. Anteeksiantamista piti 40 % vastaajista todella tärkeänä ja 40 % melko tärkeänä.

Kokonaisuudessaan opiskelijat olivat melko yksimielisiä hyväntahtoisuuteen kuuluvista asioista. Anteeksiantamiseen liittyvä väittämä herätti eniten eroavaisuuksia opiskelijoiden vastauksissa. Pohdimmekin, mikä arvoeroihin on voinut vaikuttaa. Mietimme, että opiskelijoilla voi olla hyvin erilaisia kokemuksia anteeksiantamisesta ja -saamisesta. Lisäksi pohdimme, miten eri anteeksiantoon liittyvät kokemukset voivat vaikuttaa esimerkiksi ihmissuhteissa ja eri tilanteissa.

Kysyimme opiskelijoilta, kuinka tärkeänä he pitävät ympärillä olevien ihmisten auttamista. Kysymykseen vastasi 20 opiskelijaa. Opiskelijoista yksi ei ilmaissut mielipidettään. Yhteenvedona opiskelijoiden vastauksissa korostuu muiden ih-

misten auttamisen tärkeys. Vastauksissa toistuvat omien voimavarojen huomiointi auttamistilanteissa sekä asiakkaiden auttamisen rajallisuuden tunnistaminen. Vastauksista välittyy työhyvinvoinnin näkökulma auttamistyössä. Realistisuus tulee vahvasti esille vastauksista, kaikkia ei voi auttaa eikä koko maailmaa pelastaa. Yksi opiskelija kuvaa ajatuksiaan sosiaalipedagogisella otteella näin:

Itse ajattelen, että tulevaisuudessa tehdessäni työtä autan ihmisiä auttamaan itseään? (Opiskelija 14)

Opiskelijat tuovat näkökulmaa myös vastavuoroiseen auttamiseen, kun itse auttaa, saa myös apua toisilta. Muiden ihmisten auttaminen tuo myös usean opiskelijan mielestä hyvää oloa itselle. Pohdimme, että sosiaalityössä lähtökohtana on aito halu auttaa toista ihmistä ja vaikuttaa oman työn kautta toisen elämään eteenpäin vievällä tavalla. Muiden ihmisten auttamisen tärkeys korostui monissa opiskelijoiden vastauksissa. Havaitsimme, että sosiaalialan opiskelijoiden arvot ovat olleet samankaltaisia tässäkin osiossa.

Kysyimme opiskelijoilta, mitkä ovat heidän kolme tärkeintä henkilökohtaista arvoaan tällä hetkellä elämässään. Vastauksista kokosimme kolme eniten esiintyvää arvoa. Tärkeimpiä arvoja olivat rakkaus, vapaus sekä terveys. Opiskelijat pitivät tärkeänä myös oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa sekä turvallisuutta. Vastauksissa mainitaan myös luonnon hyvinvointi ja rehellisyys.

Filosofi Kari Turusen mukaan, terveyden arvo muistetaan usein silloin, kun se on uhattuna tai poissa. Terveys on myös väline muiden arvojen tavoitteluksi. Terveystieteen arvostaminen luo valtavasti toimeliaisuutta yhteiskuntaan. Yhteisiä resursseja uhrataan paljon esimerkiksi terveyskeskuksiin ja kuntoutukseen. Terveys voidaan asettaa helposti myös ihanteeksi, jolloin se säätelee ihmisen eri elämän alueita, esimerkiksi elämäntapaa, ruokavaliota, työtapoja, vapaa-aajanviettoa ja liikuntaa. Vaikutus voi ulottua myös ympäröivään yhteiskuntaan, jolloin normeja voidaan asettaa koko väestölle. (Turunen 1997, 271-272.)

Rakkauden luokituksia on monia ja sen käsite on laaja. Parhaimmillaan rakkaus on toimintakykyä ylläpitävä universaali voima. Sillä on myös voimakkaita kään-

töpuolia, esimerkiksi mustasukkaisuus tai narsistinen omistava rakkaus. Hyvinvoinnin kannalta sosiaalisella pääomalla on suuri merkitys. Esimerkkinä tästä on yksinelävät, jotka ovat herkemmin haavoittuvia kuin parisuhteessa tai yhdessä muiden kanssa elävät ihmiset. (Peltomaa & Ahlqvist 2008, 215.)

Opiskelijoiden tärkeimmiksi nimeämistään arvoista voi havaita, että samat ajatukset toistuvat vastauksissa. Pohdimme, että kolme tärkeintä arvoa näkyvät toisiaan tukevinä, elämää kannattelevina ja eteenpäin vievinä voimina. Kukin opiskelija kokee nämä arvot yksilökohtaisella tavallaan. Omien arvojen tiedostaminen voi olla hyödyllistä myös tulevassa ammatissa ja kaikessa toiminnassa.

7.5 Säilyttämisen arvoulottuvuus (Perinteet, Turvallisuus, Yhdenmukaisuus)

Perinteiden arvoalueeseen kuuluvat ympäristön käyttäytymisnormien, uskomuksien ja uskonnollisten rituaalien kunnioittaminen. Edellä mainituissa tiivistyy ryhmän yhteenkuuluvuus ja pyrkimys ryhmän jatkuvuuteen. (Helsingin Yliopisto.) Pyysimme vastaajia arvioimaan asteikolla 1- 5, kuinka perinteisiin liittyvät ominaisuudet näkyvät heissä itsessään.

Taulukko 9. Perinteen arvoalue.

	tunnis- tan it- sessäni täysin	tunnis- tan it- sessäni jossain määrin	en osaa sa- noa	ei juuri lainkaan ominais- ta	ei lain- kaan omi- naista
Perinteiden kunnioittaminen	14 %	<u>85 %</u>	0 %	0 %	0 %
Maltillisuus	0 %	<u>76 %</u>	9 %	14 %	0 %
Nöyryys	9 %	<u>71 %</u>	9 %	9 %	0 %
Oman elämänosansa hyväk- syvä	9 %	<u>72 %</u>	9 %	9 %	0 %

Perinteiden kunnioittamisen tunnisti itsessään jossain määrin 85 % opiskelijoista sekä 14 % tunnisti ominaisuuden täysin itsessään. Maltillisuuden tunnisti itsessään 76 % vastaajista sekä 14 % opiskelijoista ei kokenut maltillisuutta lainkaan ominaiseksi piirteeksi. Nöyryys ominaisuutena koettiin 71 % opiskelijoiden keskuudessa jossain määrin tunnistettavaksi ominaisuudeksi. Vastaajista 9 % tunnisti nöyryyden täysin itsessään. Opiskelijoista 9 % koki, ettei nöyryys ole lainkaan ominainen piirre heille. Väite, joka koski oman elämänosansa hyväksymistä, toi esille, että 72 % vastaajista tunnisti ominaisuuden jossain määrin itsessään. Vastanneista 9 % koki ominaisuuden täysin tunnistettavaksi itsessään. Puolestaan 9 % opiskelijoista ei kokenut sitä lainkaan ominaiseksi piirteeksi.

Turvallisuuden arvoalue syntyy harmoniasta, jatkuvuudesta ja muuttumattomuudesta sekä yhteiskunnan, ihmissuhteiden että yksilön tasolla. (Helsingin Yliopisto.) Vastaajia pyydettiin arvioimaan asteikolla 1- 5, kuinka tärkeänä he pitivät turvallisuuteen kuuluvia asioita elämässään.

Taulukko 10. Turvallisuuden arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lainkaan tärkeää
Yhteiskunnallinen järjestys (yhteiskunnan vakaus)	<u>65 %</u>	34 %	0 %	0 %	0 %
Kansallinen turvallisuus	<u>68 %</u>	31 %	0 %	0 %	0 %
Palvelusten vastavuoroisuus	19 %	<u>52 %</u>	14 %	14 %	0 %
Perheen ja läheisten turvallisuus	<u>87 %</u>	12 %	0 %	0 %	0 %

Yhteiskunnallinen järjestys koettiin todella tärkeäksi 65 %:n kyselyyn vastanneiden mielestä, vastaajista 34 % koki yhteiskunnallisen järjestyksen melko tärkeäksi asiaksi. Kansallisen turvallisuuden koki todella tärkeäksi 68 % opiskelijoista ja melko tärkeäksi 31 % vastanneista. Palvelusten vastavuoroisuus oli 52 %:n mielestä melko tärkeää ja todella tärkeänä palvelusten vastavuoroisuutta piti 19 % vastaajista. Sitä vastoin 14 % vastanneista piti palvelusten vastavuoroisuutta vain hieman tärkeänä. Perheen ja läheisten turvallisuus oli vastaajien mielestä todella tärkeää, sillä 87 % oli sitä mieltä. Melko tärkeänä perheen ja läheisten turvallisuutta piti 12 % vastanneista.

Lähimmäisten huomioiminen, vastavuoroisuus ja yhteiskunnallisen järjestyksen tärkeys opiskelijoiden vastauksissa kertoo siitä, että henkilöt arvostavat hyvin samanlaisia asioita. Muiden ihmisten huomioiminen on sosiaaalialalla jo yksi työn keskeinen sisältö ja tämän vuoksi pidämme merkittävänä sitä, että tällainen asia tulee esille kyselyn vastauksissa. Kyselyssä kaikkein suurin prosentuaalinen osuus vastauksista tuli esille perheen ja läheisten turvallisuutta koskevassa kohdassa. Opiskelijoista 87 % piti perheen ja läheisten turvallisuutta todella tärkeänä.

Yhteiskunnan turvallisuutta koskien, esitimme opiskelijoille kaksi avointa kysymystä. Ensimmäinen kysymys oli koostettu Schwartzin turvallisuutta koskevan

määritelmän mukaan. Toinen kysymys koski yhteiskunnallista tilannetta. Seuraavassa olemme koonneet molempien kysymysten vastaukset.

Schwartzin mukaan turvallisuus syntyy harmoniasta, jatkuvuudesta ja muuttumattomuudesta sekä yhteiskunnan, ihmissuhteiden että yksilön tasolla (Juujärvi ym. 2007, 38). Tässä tutkimuksessa pyysimme opiskelijoita vastaamaan omin sanoin, kuinka he kokevat turvallisuuden toteutuvan käytännössä tällä hetkellä yhteiskunnassa.

Filosofi Kari Turusen mukaan, useat seikat vaikuttavat turvallisuuteen, ihmiset hahmottavat ja kokevat sen hyvin eri tavoin. Turvallisuutta pidetään arvossa, koska se on positiivinen kokemus verrattuna sen vastakohtaan. Turvallisuudella voidaan myös tarkoittaa sitä edistäviä oloja eikä ensisijaisesti kokemusta. Turvallisuus rakentuu yhteiskunnallisista oloista ja siihen vaikuttavat myös ihmisen psyykkinen tila ja läheissuhteet. (Turunen 1997, 273.)

Kokonaisuudessaan noin puolet opiskelijoista kokee yhteiskunnallisen tilanteen melko turvallisena. Opiskelijat kertovat, että Suomessa palvelut toimivat hyvin ja että viranomaisiin voi luottaa verrattuna muihin maihin. Sota tuntuu myös kaukaiselta ajatukselta ja luonnon katastrofit sekä suuret ydinonnettomuudet epätodennäköisiltä.

Opiskelijoista puolet on sitä mieltä, että yhteiskunta ei tunnu enää niin turvalliselta ja vakaalta kuin ennen. Vastaajien mukaan turvattomuuteen ovat vaikuttaneet esimerkiksi impulsiiviset teot, kuten kouluampumiset, eriasteinen rikollisuus sekä päihteet. Median ja väkivalta- ja seksuaalirikosuutisointien katsotaan myös vaikuttavan turvattomuuden tunteen syntymiseen. Vastauksissa mainitaan myös yhteiskunnan vähäisten resurssien vaikutukset elämän eri osa-alueisiin, joka ilmenee siinä, että aikaa ei jää lämmölle, välittämiselle ja inhimillisyydelle. Poliittinen kanta tulee myös esille ja epäluottamusta herättää mihin hallitus on viemässä tätä yhteiskuntaa. Erään opiskelijan sanoin:

Järjestelmämme ei takaa ihmisten turvallisuutta ja hyvinvointia, vaan monet jäävät ”heitteille” joko suorastaan fyysisesti tai sitten henkisesti ja/tai taloudellisesti. Siksi yksilöiden turvallisuus ei ole taattu. (Opiskelija 13)

Pohdimme, että opiskelijat ovat tuoneet todella monipuolisesti turvallisuuteen vaikuttavia asioita esille. Yksilön ja yhteisön näkökulmat toistuvat vastauksissa. Viime aikojen yhteiskunnalliset ilmiöt ja tapahtumat mainitaan myös useasti vastauksissa. Vastauksista havaitsimme, että turvallisuuden tunne on hyvin subjektiivinen kokemus.

Yhdenmukaisuuden tavoittelussa on keskeistä itsehillinnän tärkeys arkisessa vuorovaikutuksessa. Yhdenmukaisuuden pyrkimyksenä on noudattaa sosiaalisia normeja ja välttää tekoja sekä mieltymyksiä, jotka voisivat vahingoittaa tai häiritä muita. (Helsingin Yliopisto.)

Taulukko 11. Yhdenmukaisuuden arvoalue.

	todella tärkeää	melko tärkeää	en osaa sanoa	hieman tärkeää	ei lainkaan tärkeää
Kohteliaisuus (hyväntahtoisuus, hyvät tavat)	<u>71 %</u>	28 %	0 %	0 %	0 %
Itsekuri (itsehillintä)	28 %	<u>52 %</u>	4 %	14 %	0 %
Vanhempien ja ikääntyneiden kunnioittaminen	<u>61 %</u>	28 %	0 %	9 %	0 %
Velvollisuuksista huolehtiminen	<u>77 %</u>	18 %	0 %	4 %	0 %

Kohteliaisuuden arvoa 71 % opiskelijoista piti todella tärkeänä ominaisuutena. Melko tärkeänä sitä piti 28 % vastanneista. Itsekurin koki melko tärkeäksi ominaisuudeksi 52 % opiskelijoista. Vastaaajista 28 % piti itsekuria todella tärkeänä ominaisuutena. Vanhempien ja ikääntyneiden kunnioittamista piti todella tärkeänä 61 % vastaaajista ja melko tärkeänä 28 %. Hieman tärkeänä vanhempien ja ikääntyneiden kunnioittamista piti 9 % vastaaajista. Velvollisuuksista huolehti-

minen oli ominaisuutena todella tärkeä 77 % vastaajien mielestä ja melko tärkeää 18 % mielestä.

Kokonaisuudessaan opiskelijat pitivät tärkeänä yhdenmukaisuuden arvoalueen asioita. Pidämme ensiarvoisen tärkeänä, että arvoalueen ominaisuuksia pidetään tärkeinä, sillä yhteiselämän perustana on toisten ihmisten arvostaminen. Pupita- Mattilan mukaan arvostaminen on yksi hyvän elämän rakennusaineista, ja sitä voidaan pitää eettisesti edistettävänä ja tavoiteltavana asiana. Tämä vaikuttaa esimerkiksi ratkaisuihin ja päätöksissä, joissa asioita tai eri ihmisten tarpeita arvotetaan paremmuusjärjestykseen (Pupita- Mattila, 2008, 15.)

Vastausten osalta pohdimme, mistä hajonta johtuu itsekurin osa-alueella. Osa opiskelijoista piti vain hieman tärkeänä itsehillintää päivittäisessä vuorovaikutuksessa. Niin henkilökohtaiselta kuin ammatilliseltakin näkökulmalta tarkasteltuna ajatteleminen ominaisuuden olevan tärkeä ihmisten kohtaamisessa. Erityisesti sosiaalialan työssä ominaisuuden merkitys korostuu. Tähän liittyen ajatelimme, että tietoisuus omien mielipiteiden ja asenteiden näkymisestä sosiaalialan työssä on tärkeää.

8 AVOIMET KYSYMYKSET

8.1 Opiskelu

Toisena tutkimuskysymyksenä oli selvittää, miten sosiaalialan opiskelu on vaikuttanut sosionomiopiskelijoiden arvoihin. Kyselyssä tiedustelimme avoimien kysymysten muodossa, miten opiskelu on vaikuttanut arvojen muuttumiseen. Opiskelijoista 52 % kertoi opiskelun vaikuttaneen arvojen muuttumiseen. Opiskelijoista 23 % puolestaan koki, ettei opiskelu ole vaikuttanut omiin arvoihin. Yksi opiskelija jätti vastaamatta, ja yksi ei ilmaissut mielipidettään.

Kokonaisuudessaan opiskelijat kertovat opiskelun vaikuttaneen heidän ajattelumaailmaan. Suurin osa kokee lisäksi, että arvoja on joutunut pohtimaan opiskelujen aikana ja arvoistaan on aiempaa enemmän tietoisempi. Kyselyssämme

opiskelijat pohtivat myös arvoihin vaikuttavia tekijöitä ja niiden syntyperää. Esille nousee kotoa saadun ja opitun mallin merkitys. Tietyt arvot eivät ole juurikaan muuttuneet, sillä kotikasvatuksessa opitut arvot ovat kulkeneet tähän päivään asti mukana.

Sosiaaliala on vahvistanut arvojani ja lisännyt avoimuutta ja tuonut uutta näkökantaa. (Opiskelija 1)

Entiset jyrkät mustavalkoiset mielipiteet ovat sulautuneet harmaiksi. Ei olekaan oikeaa ja väärää. Olen joutunut kohtaamaan paljon omia ennakkoluulojani, pelkojani ja pohtimaan miksi olen ennen ajatellut asioista tietyllä tavalla, mistä opitut mallit tulevat. (Opiskelija 2)

Opiskelijat tuovat toistuvasti esille eettisiä asioita arvoihin liittyen ja kertovat, että opiskelu on vaikuttanut seuraavasti:

Ihmisten samanarvoinen kohtelu taustoista huolimatta ja kohteliaisuus tulevat ensimmäisenä mieleen (Opiskelija 3)

Arvot muuttuvat jatkuvasti. Ihmisläheiset arvot korostuvat ja näkyvät enemmän myös käytännön työskentelyssä (Opiskelija 4)

Ainakin kunnioitus ja arvostus muita ihmisiä kohtaan on minulle entistä tärkeämpää ihmisen taustasta tai ominaisuuksista huolimatta. (Opiskelija 5)

Muista välittämiseen liittyvät arvot ovat ehkä korostuneet; pulssaritkin ymmärtää nykyään ihmisiksi (Opiskelija 6)

Saimme tutkimuskysymyksiin kattavasti vastauksia, joissa opiskelijat kuvailivat hyvin avoimesti opiskelun vaikutusta arvoihinsa. Omakohtaiset kokemuksemme ovat samansuuntaiset, sillä olemme havainneet opiskelun vaikuttaneen ja tuke-
neen arvomaailmaamme. Emme yllättyneet, että suurin osa opiskelijoista koki samoin. Ammattiin opiskelu on kokemuksemme mukaan kokonaisvaltainen prosessi, jossa opiskeluaikana saa paljon uutta tietoa, kohtaa useita asiakkaita ja alan ammattilaisia. Työharjoittelut muokkaavat asenteita ja ajattelua. Olemme huomanneet, että opiskelu saa aikaan ammatillisen reflektioprosessin, jossa opiskelija pääsee tutkimaan omia asenteitaan, uskomuksiaan ja peilaamaan kohtaamiaan tilanteita omiin taustoihinsa. Mäkisen mukaan sosiaalialan opiskelijalle reflektio merkitsee sitä, että on läsnä itselleen. Tämä vaatii kykyä ja tahtoa olla keskeneräinen. Eräs opiskelun tavoite onkin auttaa opiskelijaa hahmotta-

maan reflektio tärkeäksi osaksi ammatillisuutta. (Mäkinen ym. 2009, 53.)

8.2 Ammatillisuus

Merkittävä sosiaalityön arvo on jokaisen ihmisen yhtäläinen ihmisarvo. Muita sosiaalityön arvoja ovat myös oikeudenmukaisuus, yhteinen vastuu yhteisön jäsenistä ja asiakkaan itsemääräämisoikeus. (Kananoja, Lähteinen, Marjamäki 2010, 120.) Talentian mukaan:

”Sosiaalialan työn tavoitteena on hyvän tekeminen, ihmisten auttaminen, puutteen ja kärsimyksen vähentäminen, muutos ja kehitys. Eettisyyden vaatimusta lisää työhön tai ammattiasemaan usein liittyvä valta ja mahdollisuus vaikuttaa asiakkaan elämään ja sitä kautta koko yhteiskuntaan.” (Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia.)

Kysyimme opiskelijoilta miten omat ja työssä vaadittavat arvot sopivat yhteen. Opiskelijoista 76 % mielestä arvot sopivat työssä vaadittavien arvojen kanssa yhteen. Loput vastanneista eivät koe selkeästi arvojen sopivuutta tai yhteensovittamattomuutta työssä vaadittavien arvojen kanssa. Yksi opiskelija ei ilmaissut mielipidettään.

Sosiaalityön etiikkaa ja arkipäivän työssä kohtaamia tilanteita ei aina ole luonteva sovittaa yhteen. Eettisten periaatteiden korostaminen on tärkeää, mutta samalla syntyy ristiriitaa arkipäivän realiteettien kanssa. Sosiaalityön luonteeseen kuuluvat kuitenkin tämänkaltaiset ristiriidat. Ammatilliseen osaamiseen kuuluu näiden ristiriitatilanteiden tunnistaminen ja käsittely (Kananoja ym. 2007, 101.) Opiskelijat tuovat esille oman rajallisuutensa tulevassa työssään seuraavasti:

Arvojen mukainen toiminta ei vain ehkä aina ole mahdollista (Opiskelija 7)

Kyllä, haluaisin parantaa koko maailmasta huono-osaisuuden pois, tiedän kyllä että se on mahdotonta. (Opiskelija 8)

Kyllä sopivat, mutta en silti kuvittele olevani automaattisesti aina eettinen ja suvaitsevainen. Pyrin kiinnittämään huomiota omiin ajatuksiin ja siihen, miten ne heijastuvat toimintaani. (Opiskelija 9)

Mietimme, että opiskelijoiden vastauksista ilmenee kypsä suhtautuminen tulevaan työhön. Se, että opiskelijat tiedostavat jo opintojen alkuvaiheessa

oman toiminnan rajallisuuden asiakastyössä, on tärkeää työhyvinvoinnin kannalta. Opiskelijat hahmottavat arvoihin vaikuttavia tekijöitä kokonaisuudessaan monipuolisesti.

Arvot rakentuvat lapsuudessa, mutta ne muuttuvat koko elämän ajan. Yhteiskunnan muutos voi vaikuttaa arvojen muuttumiseen. Nuoruusaikana arvojen muutos on useimmiten vilkkainta. (Juujärvi, 2007, 36.) Opiskelijoiden vastauksissa tuleekin esiin kotikasvatuksen merkitys arvojen muodostumisessa.

Mielestäni sopivat, kiitos vanhempieni opettamien perusarvojen. (Opiskelija 10)

Opiskelijat ovat kiinnittäneet huomiota myös työelämän kiireelliseen arkeen, jossa tehokkuus ja säästötoimet ohjailevat toimintaa.

Uskon, että esimerkiksi kiire voi aiheuttaa ongelmia, jos ei ehdi hoitaa työtään niin hyvin kuin haluaisi. (Opiskelija 11)

Opiskelijat pohtivat myös, että mahdollisesti sisäisiä ristiriitoja voi aiheuttaa esimerkiksi se, että tietyt ihmiset rajautuvat palveluiden parista pois.

Vastauksissa tulee esille myös reflektiota, jossa opiskelija pohtii omia kehittämisen alueitaan ja asenteitaan. Pohdimme, että kun työtä tehdään omalla persoonalla, on todella tärkeää tunnistaa itsessään niitä alueita, joissa itsellä herää ennakkoluuloja erilaisia ihmisiä tai tilanteita kohtaan. Eräs opiskelija kuvailee omia kehittämisen kohteitaan näin:

Olen ehkä liian ennakkoluuloinen ulkomaalaisia kohtaan, joten siinä olisi parantamisen varaa. (Opiskelija 12)

9 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Yhteenvetona opiskelijoiden vastauksista havaitsimme, että arvoalueiden pääulottuvuuksista nousee esiin itsensä ylittämisen ulottuvuus. Tässä ulottuvuudessa korostuu toisten ihmisten hyvinvoinnista huolehtiminen (universalismi ja hyväntahtoisuus). Hyväntahtoisuus kohdistuu etenkin läheisten ihmisten ja arjessa päivittäin tekemisissä olevien ihmisten hyvinvoinnista huolehtimiseen. Läheisillä ihmisillä tarkoitetaan tässä perheenjäseniä, ystäviä ja työtovereita. Hyväntahtoisuuteen liitetään sellaisia arvoja kuin anteeksiantavaisuus, uskollisuus ja avuliaisuus. Universalismin tavoitteena on tuntemattomien ja meille vieraiden ihmisten sekä ympäristön hyvinvoinnista huolehtiminen. Universalismiin kuuluvat sellaiset yksittäiset arvot kuin esimerkiksi sosiaalinen oikeudenmukaisuus, tasa-arvo ja ympäristön suojelu. (Juujärvi ym 2007, 37-38.)

Itsensä korostamisen arvoulottuvuus ei saa puolestaan niin paljon painoarvoa kyselyn vastauksissa. Tälle arvoulottuvuudelle kuuluvat vallan ja suoriutumisen arvoalueet. Vallan arvoalueeseen kuuluvat sellaiset arvot, kuten varakkuus, arvoalta ja yhteiskunnallinen valta. Vallan arvoalue tähtää toisen ihmisten kontrollointiin ja sosiaaliseen arvostukseen. Suoriutumisen tavoitteena on puolestaan omakohtainen menestyminen ja sosiaalisten normien mukainen suoriutuminen. Suoriutumiseen kuuluvat sellaisia arvoja kuten kyvykkyys, menestys ja kunnianhimo. Yhteenvetona itsensä korostamisen arvoulottuvuus kannustaa omanedun tavoitteluun jopa toisten ihmisten kustannuksella. (Juujärvi ym 2007, 38.)

Itsensä ylittämisen ja korostamisen arvoulottuvuudet ovat toisiaan vastakkaisia. Puohiniemen mukaan arvot ovat joko toisiaan täydentäviä tai keskenään konfliktissa. Tutkimustuloksistamme vedettävät johtopäätökset ja havainnot ovat yhdenmukaisia Schwartzin teorian kanssa siitä, että arvot ovat keskenään konfliktissa tai toisiaan täydentäviä. (Puohiniemi 2010.) Havaitsimme opiskelijoiden vastauksissa yhdenmukaisuutta kun vertailimme vastauksia suomalaisten arvomaailmaan. Esimerkiksi hyväntahtoisuuden, turvallisuuden, universalismin ja yhdenmukaisuuden arvot nousevat opiskelijoiden vastauksissa arvostetuiksi arvoiksi. Pohjanheimon mukaan turvallisuus,

hyväntahtoisuus, universalismi ja yhdenmukaisuus ovat pysyneet vuodesta toiseen suomalaisten arvojen suosiossa. Suomalaisten vähiten arvostettuina arvoalueina ovat olleet valta, perinteet sekä suoriutumista ja virikkeitä korostava arvoalue. (Pohjanheimo 2005, 245 – 247.) Tässä tutkimuksessa kuitenkin perinteen arvoalue nousee.

Tutkimuksen tuloksista havaitsimme, että avoimuus muutoksille ja säilyttämisen arvoulottuvuuksilla ei muodostunut niin selkeää mielipide eroavaisuutta kuin itsensä korostamisen ja itsensä ylittämisen arvoulottuvuuksilla. Avoimuus muutoksille ja säilyttämisen arvoulottuvuuksista kumpikaan ei noussut merkittävästi toistaan tärkeämmäksi opiskelijoiden vastauksista. Schwartzin arvokehä (kuva 1, s.9) havainnollistaa, miten arvot asettuvat suhteessa toisiinsa.

Opiskelijoiden vastaukset olivat määrällisen kyselyn osiossa melko yhdenmukaiset. Avoimet kysymykset toivat esille mielipide eroja kysymysten eri teemojen kohdalla. Opiskelijoista suurin osa kertoi opiskelun vaikuttaneen arvojen muuttumiseen. Tämä vastasi tutkimuskysymykseemme, jossa tarkoituksena oli tutkia, miten opiskelu on vaikuttanut Saimaan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijoiden arvoihin. Kyselyssä selvisi, että suurin osa opiskelijoista koki henkilökohtaisten arvojen sopivan työssä vaadittavien arvojen kanssa yhteen. Tämä oli yksi tutkimuskysymys tässä työssä ja saimme siihen selkeän vastauksen.

Tutkimuksemme tavoitteena oli lisäksi selvittää, mitkä ovat sosionomiopiskelijoiden arvot yleisesti tällä hetkellä. Avoimien kysymysten avulla saimme selville monipuolista tietoa opiskelijoiden arvoista. Opiskelijat pohtivat kysymysten sisältöjä useasta näkökulmasta realistisesti ja kriittisesti. Tuloksista havaitsimme, että suurin osa opiskelijoista oli paneutunut kysymyksiin ja että useampaan kysymykseen oli vastattu. Toivoimme kyselyn herättäneen opiskelijoilla omakohtaista arvotutkiskelua ja pohdintaa omista arvolähtökohdista. Huomasimme että, vastauksissa näkyi pohdiskeleva ja refleктоiva ilmaisu.

Ammatillisuutta käsittelevässä kyselyosiossa opiskelijoiden vastauksissa näkyi myös työhyvinvoinnin näkökulma ja oman rajallisuuden tunnistaminen auttamistyössä. Vastauksissa tuli esille myös omakohtaisia kehittämisen kohteita. Turvallisuutta käsittelevässä osiossa suurin osa piti yhteiskunnan turvallisuutta hyvänä. Impulsiivisten tekojen, kouluampumisten, rikollisuuden ja päihteiden käytön yleistymisen vuoksi opiskelijat kokevat silti turvattomuudentunteen lisääntyneen yhteiskunnassa.

Kokonaisuudessaan koimme kyselyn muodostamisen helpoksi Webropol-ohjelman avulla. Tulokset olivat helposti analysoitavassa muodossa. Kuitenkin jälkikäteen ajateltuna muutamia asioita olisimme voineet tehdä toisin. Kyselylomakkeen laatimisessa olisi voitu miettiä yksityiskohtaisempia ja tarkempia kysymyksiä. Pohdimme, että osa arvoalueiden kysymyksistä oli liian laajoja. Pohdimme jälkikäteen, että opiskelijat ovat voineet tukeutua kyselyn vastausvaihtoehtona olleeseen, en osaa sanoa kohtaan. Esimerkiksi jos vastaajat eivät ole hahmottaneet jonkun kysymyksen sisältöä ja tarkoitusta, he ovat voineet vastata kyseiseen kohtaan en osaa sanoa- vaihtoehdon. Emme kuitenkaan kokeneet tämän vaikuttaneen tutkimuksen luotettavuuteen, sillä vastausten toistettavuus tuli selkeästi esille. Kysymykseen vastaamista pyrimme avustamaan kunkin arvoalueen sisällön avaamisella. Saatekirjeessä (liite 1) avasimme vielä tutkimuksen sisältöä tarkemmin. Yhteenvetona Webropol- ohjelma toimi koko tutkimusprosessin ajan todella hyödyllisenä työvälineenä kyselyn toteuttamisessa.

Haasteina tutkimusprosessin aikana oli tiedonkulku yhteistyökumppaneiden välillä. Tutkimuskysely on käännetty tulkin avulla venäjän kielelle. Tähän liittyen pohdimme kulttuurien välisiä eroavaisuuksia ja sitä, mitä eri käsitteet voivat eri kulttuureissa merkitä. Jatkotutkimus aiheena voisi tutkia ja vertailla arvoja Lappeenrannan ja Viipurin sosiaalialan opiskelijoiden välillä. Toivomme alkaneen yhteistyön ja kontaktin jatkuvan Viipuriin. Koemme, että molemmilla osapuolilla olisi todella paljon annettavaa toisilleen. Tulevat opinnäytetyötä tekevät sosiologiopiskelijat voivat hyödyntää tutkimustamme ja tehdä vertailevaa tutkimusta. Alkuperäinen tarkoituksemme oli tehdä juuri vertailevaa tutkimusta Viipurin sosiaalialan opiskelijoiden arvoista. Kyselymme on toteutettu Viipurissa, jossa

vastauksia analysoidaan.

10 POHDINTA

Tämä on ollut antoisa matka tutkimuksen tekemiseen, ja se on opettanut meille paljon useista asioista. Tämä on ollut uusi kokemus, jossa olemme saaneet olla mukana monikulttuurisessa yhteistyössä tutkimuksen osalta. Ensimmäisen kosketuksen Venäjän kulttuuriin saimme Viipurissa keväällä 2010, kun tutkimuksen idea alkoi muotoutua. Tapaamisessa sovittiin tutkimuksen sisällöstä ja työnjaosta sekä kohderyhmästä. Palaverissa opimme hyödyntämään tulkkia kommunikoinnin tukena, mikä oli opettavainen kokemus. Kommunikointi vieraalla kielellä toi uusia ulottuvuuksia venäjän kulttuuriin lähestymisestä. Esimerkiksi kommunikointi myös englannin kielellä sähköpostin välityksellä Viipurin yhteistyökumppaneiden kanssa toi esille sen, kuinka yhteinen kieli löytyy eri kulttuurista huolimatta. Olemme tutkimusprosessin aikana havainneet ja oppineet kulttuurienvälisistä eroavaisuuksista sekä teorian että kokemusten kautta. Esimerkiksi havaitsimme Viipurissa käydessämme venäläisten olevan todella vieraanvaraisia. Venäjän kulttuurin suuri kontrasti suomalaisuuteen verrattuna, on tuonut suomalaisen kulttuurin piirteet ja ominaisuudet vahvasti tietoisuuteemme. Koemme, että suomalaisilla ja venäläisillä olisi paljon opittavaa ja annettavaa toisilleen.

Tutkimuksen vastauksia käsitellessä on tullut peilattua tuloksia omiin arvolähtökohtiin. Arvopohdinnan tukena ovat olleet lisäksi erilaiset arvoteoriat ja käsitteet. Koko prosessin ajan on herännyt uusia näkökulmia. Pohdinnan kautta myös omat arvot ja ajatukset ovat vahvistuneet. Olemme havainneet omien kokemusten kautta, että kasvatuksella ja perheellä on ollut arvojen muotoutumiseen suuri vaikutus. Pohdimmekin, että opittu malli vaikuttaa vahvasti myös aikuisiällä. Opiskelijat olivat myös maininneet vastaavanlaisia ajatuksia. Tämä vahvisti ammatillista ajatusta siitä, että jos lapsuudessa kehittymisen lähtökohdat ovat kielteiset ja lapsen kehitystä vaikeuttavat, sillä voi olla vahva vaikutus myös myöhemmällä iällä. Sosiaalialanyössä koemme työntekijän arvojen näkyvän asiakastilanteessa jopa sanattomassa viestinnässä. Siksi koemme tärkeäksi

arvopohdinnan ja sen, miltä pohjalta ammattilainen sosiaalialan asiakkaita kohtaa.

Peilaten myös omiin kokemuksiimme, on ensimmäisen ja toisen vuoden opiskelijoilla ammattiin kasvaminen voimakkainta uusien kokemusten, työharjoittelun ja verkostoitumisen kautta. Ajattelemme, että ammatti identiteetin kehittymisen kannalta on tärkeää, että pääsee tekemään arvopohdintaa. Kokemuksemme mukaan sosiaalialan työssä ammattiin kasvaminen ja reflektio on jatkuvaa. Mieleemme tuli jo aikaisemmin havaittu asia, mitä sosiaalialan opiskeluiden aikana olemme huomanneet eri yhteyksissä. Ihmiset kokevat ja ajattelevat asioista subjektiivisesti, mikä korostui tutkimuksemme vastauksissa. Tämä on hyvä muistutus siitä, että sosiaalialan kentilläkin kohtaamme hyvin erilaisia ihmisiä, joilla on erilaisia elämänkatsomuksia ja kokemuksia. Esimerkiksi oma käsitys hyvästä elämästä voi merkitä toiselle aivan eri asioita.

Prosessi on kokonaisuudessaan saanut aikaan tietoisempaa reflektiota. Myös ajatuksenvaihdot ja keskustelut työparin kanssa ovat olleet todella opettavaisia ja ajatuksia herättäviä. Toisen työtavasta on voinut oppia paljon. Koemme, että oma tapa lähestyä ja tehdä asioita, on voitu yhdistää luontevasti yhteen. Toiminta itselle vieraiden asioiden parissa, on mahdollistanut sen, että olemme päässeet kehittämään sellaisia osa-alueita, josta meillä ei ole aikaisempaa kokemusta. Tutkimuksen alussa tunnistimme, että meillä on hieman ennakkواسenteita verkkokyselyn tekemistä kohtaan. Vahvuusalueenamme ei ole tietotekniikka, ja siksi suurimpana haasteena koimmekin Webropol-ohjelman käytön, koska meillä ei ollut kokemusta siitä. Koulutuksessa kuitenkin selvisi Webropol-ohjelman helppokäyttöisyys ja käytännönläheisyys. Rohkaistuimme tästä aloittamaan tutkimusprosessin.

Tutkimuksessa huomioonotettavien eettisten asioiden koimme olevan myös helppo sovittaa verkkokyselyyn. Jälkikäteen meille heräsi paljon uusia ajatuksia kyselylomakkeen muodostamisesta. Olisimme voineet tehdä joitakin asioita toisin, esimerkiksi Webropol-ohjelman kyselyn vastausvaihtoehdot olisivat voineet olla yksityiskohtaisempia. Kysymysten asettelussa olisimme voineet olla tarkempia ja johdonmukaisempia. Meillä ei ollut ennakko-odotuksia siitä, kuinka

paljon tulisimme vastauksia saamaan. Olemme olleet positiivisesti yllättyneitä saatuihin tutkimuksen vastauksiin. Vastauksia saimme 21, joista havaittiin toistettavuuden ja yhteneväisyyden tulevan esille. Koimme, että opiskelijat ovat antaneet aikaansa ja pohtineet kysymyksiä. Tämä tuli esille kattavana pohdintana.

Kaiken kaikkiaan saimme tästä työstä paljon kokemusta verkostojen kanssa tehtävästä työstä, mikä myös näkyy ja korostuu sosiaalialan työssä. Uusien yhteistyöverkostojen luominen ja ylläpitäminen onkin tätä päivää sosiaalityönarjessa. Olemme havainneet tämän työelämän ja sosiaalialan harjoittelujen kautta. Monikulttuurisuus näkyy tulevassa työssämme päivittäin, ja koemme työn antaneen lisää ymmärrystä sekä tietoisuutta monikulttuurisuudesta. Lopuksi haluammekin kiittää yhteistahojamme kaikesta yhteistyöstä.

KUVAT

Kuva 1. Schwartzin arvokehä, s.9

KUVIOT

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma, s.25

TAULUKOT

Taulukko 1. Vallan arvoalue, s.26

Taulukko 2. Suoriutumisen arvoalue, s.28

Taulukko 3. Hedonismin arvoalue, s.29

Taulukko 4. Vaihtelunhalun arvoalue, s.30

Taulukko 5. Itseohjautuvuuden arvoalue, s.31

Taulukko 6. Itseohjautuvuuden arvoalue s.32

Taulukko 7. Universalismin arvoalue, s.33

Taulukko 8. Hyväntahtoisuuden arvoalue, s.35

Taulukko 9. Perinteen arvoalue, s.38

Taulukko 10. Turvallisuuden arvoalue, s.39

Taulukko 11. Yhdenmukaisuuden arvoalue, s.41

LÄHTEET

Ainonen, M. 2004. Lähihoitaja- ja sosionomiopiskelijan arvot. Oulun seudun ammattikorkeakoulu. Ammatillinen opettajakorkeakoulu. Opinnäytetyö.
http://www.oamk.fi/amok/pro_forma/Martti_Ainonen_04.pdf. Luettu 30.9.2010

Arvofoorumi. Luettu 19.10.2010 , <http://www.arvofoorumi.fi/Arvokeha/>. Luettu 21.10.2011

Helkama, K. 1997. Arvojen ja ihmiskuvan murros.
[http://www.psyko.helsinki.fi/PSYKO/Research/SelfPres.nsf/ab9a76ada1e82b00c2256c22004578dd/e131cfa08c870dc6c2256adf0032fa6a/\\$FILE/Arvojen%20ja%20ihmiskuvan%20murros%20Helkama%201997.pdf](http://www.psyko.helsinki.fi/PSYKO/Research/SelfPres.nsf/ab9a76ada1e82b00c2256c22004578dd/e131cfa08c870dc6c2256adf0032fa6a/$FILE/Arvojen%20ja%20ihmiskuvan%20murros%20Helkama%201997.pdf). Luettu 22.10.2010

Helsingin Yliopisto. Psykologian laitos. Schwartzin arvoteoria, yksilölliset arvot.
www.psyko.helsinki.fi/PSYKO/Research/SelfPres.nsf/ab9a76ada1e82b00c2256c22004578dd/8355be570c4b4188c22569ca00505b2e?OpenDocument. Luettu 18.10.2011

Hirsjärvi, S. Remes, P. Sajavaara, P. 2007. Tutki ja kirjoita. 13. Osin uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Jeronen 2003. Luokanopettajaopiskelijoiden ammatillisten käsitysten kehittyminen päättöharjoittelujakson biologian ja maantieteen opetuksessa. Oulun Yliopisto, Kasvatustieteiden tiedekunta.
<http://herkules.oulu.fi/isbn9514271637/html/x883.html>. Luettu 21.10.2011.

Juujärvi, S. Myyry, L. Pesso, K. 2007. Eettinen herkkyyys ammatillisessa toiminnassa. Helsinki: Tammi.

Järvinen, K., Tontti, J., Lindblom-Ylänne, S., Niemelä, R. & Päivänsalo, T-M. 2009. Sosiaalipsykologia. Helsinki: Otava.

Kananoja, A., Lähteinen, M., Marjamäki, P., Laiho, K., Sarvimäki, P., Karjalainen, P. & Seppänen, M. 2007. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma.

Kananoja, A. Lähteinen, M. Marjamäki, P. 2010. Sosiaalityön käsikirja. Helsinki: Tietosanoma.

Krasnojaroja, M. 2011. Luoteis-Venäjän julkishallinnon akatemia; Viipurin filiaalinen sosiaalihallinnon laitoksen dosentti K.T. Sähköposti konsultointi. (Kääntänyt Jaana Toivola.)

Kuula, A. 2006. Tutkimusetiikka. Jyväskylä: Vastapaino.

Lappeenrannan kaupunki. Lappeenrannan seudun maahanmuutto-ohjelma 2008–2015. <http://kokoushallinta.lappeenranta.fi/dynastyweb/kokous/20071249-5-6802.PDF>. Luettu 26.10.2010

Lähdesmäki, T., Hurme, P., Koskimaa, R., Mikkola, L. & Himberg, T. Menetelmäpolkuja humanisteille. Jyväskylän yliopisto. Humanistinen tiedekunta. <http://www.jyu.fi/mehu>. Luettu 20.10.2011.

Mikkola, T. 2003. Muuttuvat, arvot ja uusi keskiluokka. Helsingin yliopiston sosiologian laitoksen tutkimuksia No. 241. Väitöskirja. <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/val/sosio/vk/mikkola/muuttuva.pdf>. Luettu 19.10.2011.

Mäkinen, P., Raatikainen, E., Rahikka, A. & Saarnio, T. 2009. Ammattina sosio-nomi. Helsinki: WSOY.

Parikka, O. 2007. Äiti Venäjän aapinen. 3. painos. Jyväskylä: Gummerus.

Peltomaa, H & Ahlqvist, S. 2008. Psykologian verkot. Hämeenlinna: Karisto Oy:n Kirjapaino.

Pirttilä-Backman, A-M, Ahokas, M. Myyry, L. Lähteenoja, S. 2005. Arvot, moraa-li ja yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus.

Pohjanheimo, E. 2005. Pysyvää ja eriytyvää: arvomuutoksia Suomessa 1970-luvulta nykypäivään. Teoksessa Pirttilä-Backman, A-M, Ahokas, M. Myyry, L. & Lähteenoja, S. Arvot, moraalit ja yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus: 240, 245 - 248.

Puohiniemi, M. 2006. Täsmäelämän ja uusyhteisöllisyyden aika. Vantaa: Limor kustannus.

Puohiniemi, M. 2010. Arvofoorumi. A3 Interaction Oy. <http://www.arvofoorumi.fi/cms/arvosanastoa/75-schwartzinkaksiarvoteoriaa>. Luettu 19.10.2010

Pupita-Mattila, K. 2008. Arvostava kohtaaminen arjessa, auttamistyössä ja työ-yhteisössä. 2.painos. Juva: PS-Kustannus.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tampere: Tammi.

Saimaan ammattikorkeakoulu. Saimaan ammattikorkeakoulun strategia 2010-2015. http://www.saimia.fi/fiFI/images/docs/saimaan_amk_strategia_2011_2015.pdf.

Luettu 14.9.2011

Seppänen, E. 2002. Avaran sielun anarkia. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Schwartz, S. 2005. Universalismi arvot ja moraalisen universumimme laajuus. Teoksessa Pirttilä-Backman, A-M, Ahokas, M. Myyry, L. & Lähteenoja, S. Arvot, moraalit ja yhteiskunta. Helsinki: Gaudeamus: 218.

Schwartz, S. 2011. Kulttuuriset arvo-orientaatiot; kansallisten erojen luonne ja seuraukset. Espoo: Limor kustannus.

Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry. 2005. Sosiaalialan ammattilaisen eettiset ohjeet. Ammattieettinen lautakunta. Helsinki.
http://www.talentia.fi/files/558/1649_Etiikkaopas2005_1_.pdf. Luettu 26.10.2010

Tuomi & Sarajärvi 2002. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto.
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Luettu 21.10.2011.

Turunen, K. 1997. Halut, arvot ja valta. Jyväskylä: Atena Kustannus Oy.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki; Tammi.

Vihavainen, T. 2006. Opas venäläisyyteen. Keuruu: Otava.

Webropol Oy.
<http://www.webropol.com/>. Luettu 14.4.2010.

Kevät 2011

Sosiaali- ja terveysala

SAATE

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Saimaan Ammattikorkeakoulusta ja lähestymme sinua nyt opinnäytetyömme tiimoilta. Olemme tekemässä kyselyä ensimmäisen ja toisen vuoden sosionomi opiskelijoille. Kysely voi mahdollisesti herättää omalla kohdallasi pohdintaa arvoista, jotka vaikuttavat omaan ammatillisuuteesi. Sama kysely toteutetaan Viipurissa keväällä 2011.

Opinnäytetyömme tavoitteena on tuottaa tietoa Lappeenrannassa ja Viipurissa opiskelevien nuorten arvoista. Tavoitteenamme on myös tuoda tietoa siitä, näkyvätkö kulttuurien väliset erot opiskelijoiden arvoissa. Toivomme työmme tuovan myös keskinäistä ymmärrystä eri kulttuurien välille. Opinnäytetyömme on määrällinen tutkimus, jonka toteutamme Webropol- ohjelman avulla. Käytämme Schwartzin arvoteoriaa pohjana työsämme ja Schwartzin arvoteoria toimii pohjana myös selvityksen analysointivaiheessa. Kyselyn toteutamme keväällä 2011, syksyllä 2011 analysoimme vastaukset sekä saatamme työmme loppuun.

Olemme erittäin kiinnostuneita sosionomiopiskelijoina tutkimuksen tuloksista ja toivomme, että sinulta löytyisi aikaa ja mielenkiintoa olla vaikuttamassa tässä tutkimuksessa. Näin saat myös oman äänesi kuuluviin, kyselyyn vastaaminen on helppoa ja ei vaadi sinulta mitään etukäteisvalmistelua. Olemme vaitiolovelvollisia eivätkä antamasi henkilötiedot missään vaiheessa tutkimusta tehtäessä tule julki. Tutkimukseen vastaaminen on vapaaehtoista, mutta toivomme tutkimuksen kattavuuden ja onnistumisen kannalta vastaamistasi kyselyyn. Suurempi vastausprosentti vaikuttaa myös tutkimuksen luotettavuuteen.

Kiitos ajastasi ja mielenkiinnostasi tutkimustamme kohtaan. Vastaathan kyselyyn tiistaihin 31.5.2011 mennessä.

Anni Sartiala & Niina Putkonen S10

Arvokysely sosiaalialan opiskelijoille Lappeenrannassa

Tässä tutkimuksessa tarkoituksenamme on tutkia sosiaalialan opiskelijoiden arvoja. Käytämme tutkimuksessa pohjalla Schwartzin arvoteoriaa. Arvoilla tarkoitetaan opittuja, kulttuurisesti hyväksyttyjä elämää ohjaavia päämääriä. Arvoille ja muille motiiveille on yhteistä se, että molemmissa on aina tieto ja tunne mukana. Arvot opitaan elämän eri vaiheissa, koti sekä koulu toimivat usein pohjalla arvojen muotoutumisessa. (Puohiniemi 2006, 8-9). Seuraavassa on lueteltu eri arvoja sekä siihen liittyviä kysymyksiä. Kyselymme sisältää sekä avoimia -että monivalintakysymyksiä. Toivomme sinulta rehellisiä vastauksia ja paneutumista tutkimuskysymyksiin. Olemme kiitollisia vaivannäöstäsi ja ajastasi. Mielenkiintoisia hetkiä arvokyselymme parissa! HUOM! Monivalintakysymyksiin vastatessasi, valitse vain yksi vastausvaihtoehto (vaihtoehdot 1-5) kunkin kysymyksen kohdalla erikseen.

1) Ikä *

- ☐ 18-25
☐ 26-35
☐ 36-45
☐ 46-55

2) Sukupuoli *

- ☐ Nainen
☐ Mies

3) Valitse tätä opiskelupaikkaa edeltävä koulutus: *

- ☐ Lukio
☐ Ammattioppilaitos
☐ Yliopisto
☐ Ammattikorkeakoulu
☐ Jokin muu, mikä _____

4) VALTA/ Power. *

Vallan arvostamisella mielletään yhteiskunnallisen arvovallan ja maineen pyrkimystä. Tavoitteena on hallita ihmisiä ja asioita. Arvona valta pyrkii auktoriteettiaseman saavuttamiseen, säilyttämiseen sekä varakkuuteen.

Arvioi seuraavia kysymyksiä asteikolla 1-5.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää.
Kuinka tärkeänä pidät vallankäyttöä työssäsi? *	☐	☐	☐	☐	☐
Miten tärkeää sinulle on olla vastuullinen ja neuvoa muita ihmisiä? *	☐	☐	☐	☐	☐

5) SUORIUTUMINEN/ Achievement. *

Suoriutumista määrittelee ympäristön normien mukainen menestyminen ja kyvykkyyden osoittaminen. Tavoitteena on saavuttaa ympäristön hyväksyntä tuomalla edellä mainittuja asioita esille ympäristön hyväksymällä tavalla.

Arvioi asteikolla 1-5, missä määrin pidät seuraavia ominaisuuksia tärkeänä.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Minulle on tärkeää olla kunnianhimoinen ja eteenpäin pyrkivä. *	☐	☐	☐	☐	☐
Pidän tärkeänä sitä, että minulla on vaikutusvaltaa asioihin ja ihmisiin. *	☐	☐	☐	☐	☐

6) HEDONISMI/ Hedonism. *

Ihmisen perustarpeisiin kuuluu nautinnonhalu. Ihmisen oletetaan luontaisesti pyrkivän kohti mielihyvää.

Arvota seuraavat asiat tärkeysjärjestykseen 1-5, kuinka tärkeänä pidät niitä omassa elämässäsi.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Minulle on tärkeää nauttia elämästä mm. sukupuolisuus, ruoka, vapaa-aika. *	☐	☐	☐	☐	☐
En pidä tärkeänä hemmotella itseäni. *	☐	☐	☐	☐	☐
Opiskelemani ala on minulle erittäin tärkeää. *	☐	☐	☐	☐	☐

7) VAIHTELUNHALU/ Stimulation. *

Ihmisen perustarpeisiin on oletettu kuuluvan saada vaihtelua elämäänsä, mikä edesauttaa aktiivatiotason pysymisen tarpeeksi korkealla. Tähän kuuluvat jännityksen, uusien kokemusten ja haasteiden etsiminen.

Arvioi asteikolla 1-5, missä määrin pidät seuraavia asioita tärkeänä.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Pääsen toteuttamaan itseäni elämässäni ja tekemään erilaisia asioita. *	☐	☐	☐	☐	☐
Kohtaan elämässäni yllätyksiä ja uusia haasteita. *	☐	☐	☐	☐	☐

8) ITSEOHJAUTUVUUS/Self-direction. *

Tähän arvoalueeseen kuuluu ajattelun vapaus ja itsenäinen toiminta. Joita ovat luovuus, omien valintojen tekeminen sekä tutkiminen. Tämä pohjautuu tarpeeseen ottaa ympäristö hallintaan, pyrkiä onnistumiseen sekä olla itsenäinen suhteessa muihin.

Arvioi asteikolla 1-5, kuinka tärkeänä pidät seuraavia asioita henkilökohtaisessa elämässäsi.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Vapaus (toiminnan ja ajattelun vapaus) *	☐	☐	☐	☐	☐
Luovuus (omaperäisyys, mielikuvitus) *	☐	☐	☐	☐	☐
Riippumaton (itseensä luottava, itseriittoinen) *	☐	☐	☐	☐	☐
Omia tavoitteita valitseva *	☐	☐	☐	☐	☐
Uteltava (kaikesta kiinnostunut, tutkiva) *	☐	☐	☐	☐	☐

9) Itseohjautuvuus/Self-direction. *

Vastaa vielä saman arvoalueen kysymykseen, joka kohdistuu ammatillisuuteen ja työelämään.

Arvioi asteikolla 1-5, kuinka tärkeänä pidät seuraavia asioita tulevassa työssäsi.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Vapaus (toiminnan ja ajattelun vapaus) *	☐	☐	☐	☐	☐
Luovuus (omaperäisyys, mielikuvitus) *	☐	☐	☐	☐	☐
Riippumaton (itseensä luottava, itseriittoinen) *	☐	☐	☐	☐	☐
Omia tavoitteita valitseva (omien pyrkimysten valikoiminen) *	☐	☐	☐	☐	☐
Uteltava (kaikesta kiinnostunut, tutkiva) *	☐	☐	☐	☐	☐

10) UNIVERSALISMI/ Universalism. *

Universalismissa on keskeistä kaikkien ihmisten ja luonnon hyvinvoinnin arvostaminen. Olennaista on ottaa myös huomioon muiden ihmisten hyvinvointi ja olla tietoinen luonnonvarojen niukkuudesta.

Arvioi asteikolla 1-5, kuinka tärkeänä pidät seuraavia asioita.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Pidän tärkeänä, että kaikilla ihmisillä on yhtäläiset oikeudet. *	☐	☐	☐	☐	☐
Minulle on tärkeää pitää heikompiensaisten puolia. *	☐	☐	☐	☐	☐
Suvaitsevaisuus erilaisia uskomuksia ja ajatuksia kohtaan on minulle tärkeää. *	☐	☐	☐	☐	☐
Minulle olisi tärkeää, että maailmassa ei olisi ristiriitoja ja maailmassa vallitsisi rauha. *	☐	☐	☐	☐	☐

11) HYVÄNTAHTOISUUS/Benevolence. *

Hyväntahtoisuuteen kuuluu läheisistä ihmisistä huolehtiminen arjen kanssakäymisessä. Tavoitteena on ihmisten hyvinvoinnin kasvattaminen.

Arvioi asteikolla 1-5, kuinka tärkeänä pidät seuraavia asioita.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Uskollisuus (uskollinen ystäville, ryhmälle) *	☐	☐	☐	☐	☐
Rehellisyys (aitous, vilpittömyys) *	☐	☐	☐	☐	☐
Avuliaisuus (toisten hyvinvoinnin vuoksi työskentelevä) *	☐	☐	☐	☐	☐
Vastuullisuus (luotettava) *	☐	☐	☐	☐	☐
Anteeksiantava (halukas antamaan muille anteeksi) *	☐	☐	☐	☐	☐

12) Hyväntahtoisuus/ Benevolence. *

Vastaa saman arvoalueen kysymykseen omin sanoin. Miten tärkeänä pidät ympärillä olevien ihmisten auttamista?

13) PERINTEET/Traditions. *

Perinteiden arvostamiseen kuuluu ympäristön käyttäytymisnormien, uskomuksien ja uskonnollisten rituaalien kunnioittaminen. Edellä mainituissa tiivistyy ryhmän yhteenkuuluvuus ja pyrkimys ryhmän jatkuvuuteen.

Arvioi asteikolla 1-5, kuinka seuraavat ominaisuudet näkyvät itsessäsi.

	5= tunnistan itsessäni täysin	4= tunnistan itsessäni jossain määrin	3= en osaa sanoa	2= ei juuri lainkaan ominaista	1= ei lainkaan ominaista
Perinteiden kunnioittaminen *	☐	☐	☐	☐	☐
Maltillisuus *	☐	☐	☐	☐	☐
Nöyryys *	☐	☐	☐	☐	☐
Oman elämänosansa hyväksyvä *	☐	☐	☐	☐	☐

14) YHDENMUKAISUUDEN TAVOITTELU/Conformity. *

Pyrkimyksenä noudattaa sosiaalisia normeja ja välttää tekoja sekä mieltymyksiä, jotka voisivat vahingoittaa tai häiritä muita. Yhdenmukaisuuden tavoittelussa on keskeistä itsehillinnän tärkeys arkisessa vuorovaikutuksessa.

Arvioi asteikolla 1-5, kuinka tärkeänä pidät seuraavia asioita elämässäsi.

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Kohteliaisuus (hyväntahtoisuus, hyvät tavat) *	☐	☐	☐	☐	☐
Itsekuri (itsehillintä) *	☐	☐	☐	☐	☐
Vanhempien ja ikääntyneiden kunnioittaminen *	☐	☐	☐	☐	☐
Velvollisuuksista huolehtiminen *	☐	☐	☐	☐	☐

15) TURVALLISUUS/Security. *

Turvallisuus syntyy harmoniasta, jatkuvuudesta ja muuttumattomuudesta sekä yhteiskunnan, ihmissuhteiden että yksilön tasolla.

Arvioi asteikolla 1-5, kuinka tärkeänä pidät seuraavia asioita elämässäsi:

	5= todella tärkeää	4= melko tärkeää	3= en osaa sanoa	2= hieman tärkeää	1= ei lainkaan tärkeää
Yhteiskunnallinen järjestys (yhteiskunnan vakaus) *	☐	☐	☐	☐	☐
Kansallinen turvallisuus *	☐	☐	☐	☐	☐
Palvelusten vastavuoroisuus *	☐	☐	☐	☐	☐
Perheen ja läheisten turvallisuus *	☐	☐	☐	☐	☐

16) Turvallisuus/ Security. *

Vastaa vielä saman arvoalueen kysymyksiin omin sanoin. Kuinka koet edellä mainittujen asioiden toteutuvan käytännössä tällä hetkellä yhteiskunnassasi?

17) Turvallisuus/ Security. *

Millaisena koet yhteiskunnallisen tilanteen turvallisuuden kannalta tällä hetkellä?

18) OPISKELU *

Onko opiskelusi sosiaaialalla muuttanut arvojasi? Jos kyllä, kuvaile miten?

19) AMMATILLISUUS *

"Sosiaaialan työn tavoitteena on hyvän tekeminen, ihmisten auttaminen, puutteen ja kärsimyksen vähentäminen, muutos ja kehitys. Eettisyyden vaatimusta lisää työhön tai ammattiasemaan usein liittyvä valta ja mahdollisuus vaikuttaa asiakkaan elämään ja sitä kautta koko yhteiskuntaan." (Talentia) Sopivatko omat ja työssä vaadittavat arvosi yhteen?

20) HENKILÖKOHTAISET ARVOT. *

Nimeä kolme tärkeintä arvoasi tämän hetken elämässäsi.

21) Minkä vuosikurssin sosiaalialan opiskelija olet?

Liite 2
5(5)

Kun olet vastannut kyselyyn, lopuksi paina lähetä!

Lähetä

Palauta alkuperäiset

Kiitos ajastasi kyselymme parissa, mukavaa päivänjatkoa! :) Terveisin, Anni & Niina

